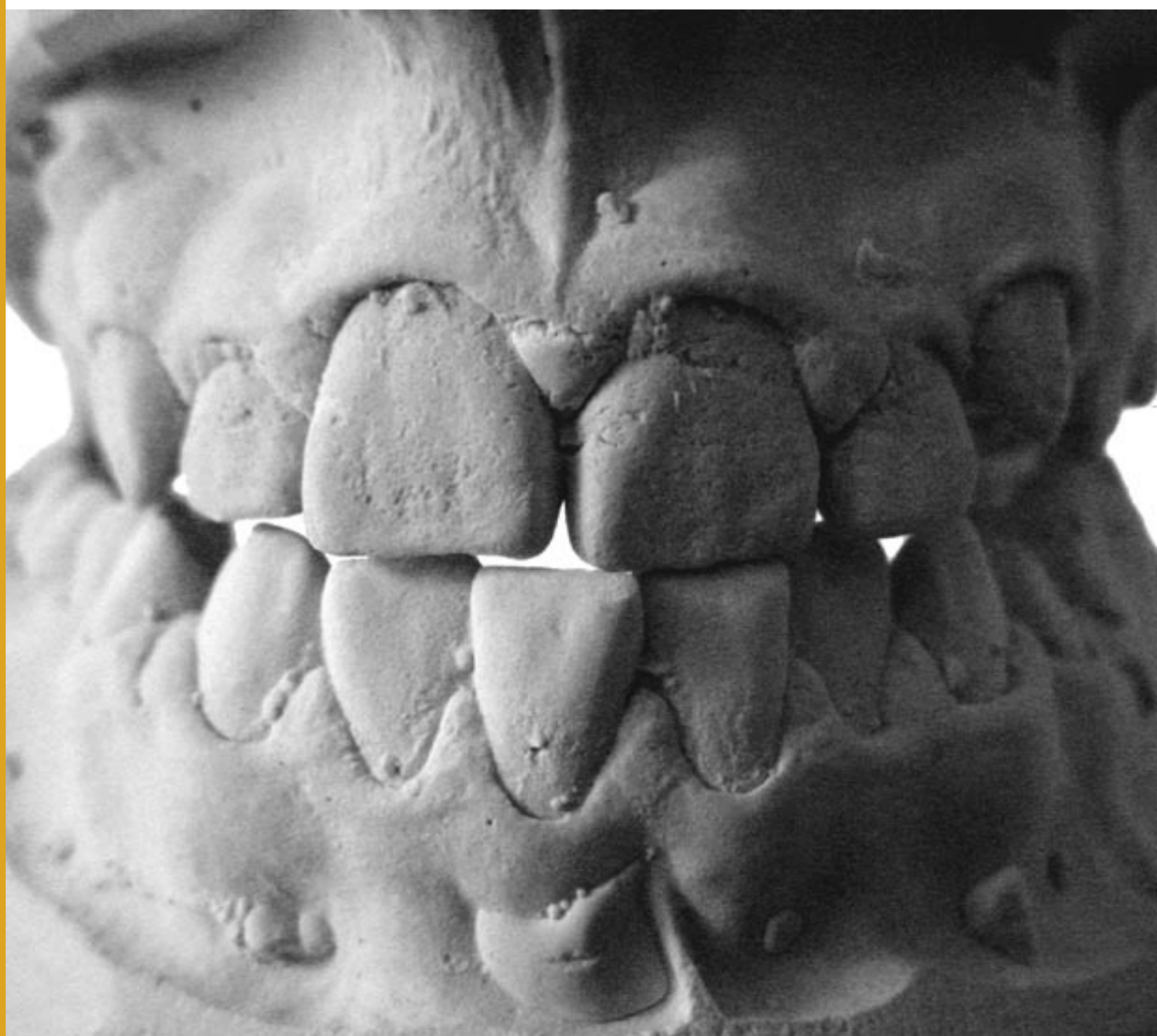

AIKAKÄSITÄMÄN PÄIVISKEIDÄ

artek

www.artek.fi

PINTAMATERIAALIN
TASALUOKKA
M1

SEMPPOITU IMPARISSOIKARETTI
SFS

IMPARISSOIKARETTI
RT
MILJÖDEKLARATION

SFS SEMPPOITU
LAATU-
SERTIFIKAATTI
SFS-ISO 9001

Tämä levy saa tuomaristolta täydet pinnat

Gyproc-levyillä teet perheellesi kodin, joka kestää elämää mutta estää turhan elämöinnin. Gyprocilla eristät ääntä, toteutat niin kaarevat pinnat kuin kosteat tilatkin ja rakennat seinät, katot ja lattiat. Ei ihme, että kokeneet rakentajat ja remontoijat antavat Gyprocille täydet pinnat.

Valitse Gyproc. Se on päätös, jota et tule katumaan.

Neuvonta • 01080-2080

 Gyproc
Gyproc Oy • www.gyproc.fi

ArchiCAD®

- ja työskentelet mallien kanssa joka päivä

- ArchiCAD on helppo käyttää.
- ArchiCAD on suomenkielinen. Suomen oloihin lokalisoitu rakennussuunnitteluohjelma. Käyttäjällä on apuna M.A.D:n antama tekninen tuki.
- ArchiCAD:llä tehty virtuaalirakennus jakautuu kerroksiin.
- ArchiCAD:n objektit tunnistavat pohjapiirustuksen mittakaavan ja sopeuttavat esitystapansa siihen. Mittakaavan vaihtaminen on yksinkertaista.
- ArchiCAD:ssä on tehokas mitoituustyökalu. Dynaaminen mitoitus on aina ajan tasalla.
- ArchiCAD:ssä on tilimitöskentelymahdollisuus. Samaa projektia voi työstää useat suunnittelijat samanaikaisesti.
- ArchiCAD:llä 3D-suunnittelu on hauskaa ja hyödyllistä. Ideoita voi helposti kokeilla ratkaisujen näkyessä välittömästi 3D-näkyvässä.
- ArchiCAD on yhteensopiva muiden tunnetuimpien CAD-ohjelmien kanssa.

Hanna Hyytiäinen

Isaankatu 4 B | pö. (09) 4455060 | www.aal.fi
00120 Helsinki | fax. (09) 4555049 | myynti@aal.fi

**OPIKELIJA
LIITY KILTAAN
-ON KIVAA.**

ARKKITEHTIOPISKELIJA

Suomen arkkitehtiopiskelijoiden pää-äänenkannattaja
2/2002

Julkaisija
Helsingin, Oulun ja Tampereen Arkkitehtikillat

Arkkitehtiopiskelija-lehti ilmestyy kahdesti vuodessa toimitusvastuun kierteessä numeroittain. Tämän lehden toimitti Tampereen arkkitehtikilta, seuraavana on Oulun vuoro. Jos lehden tekeminen kiinnostaa, ota yhteyttä oman kiltasi lehtivastaavaan tai Oulun arkkitehtikiltaan.

PÄÄKIRJOITUS

sisällysluettelo

"SILMÄ" VAI "LIHA"?	4
JOITAKIN MIETTEITÄ LAADUSTA	6
MISTÄ ASEENTEET TYÖELÄMÄÄN?	6
ARKKITEHTUURIN SIETÄMÄTÖN KEVEYS?	6
ARKKITEHTUURIKRIITIKIN TILA	7
KISSA	7
ARKKITEHTUURIN KRITIIKKI EDELLYTTÄÄ ARKKITEHTUURIN MÄÄRITTELYÄ	8
EKONOMIASTA EKOLOGIAAN	10
LEVYARVOSTELU	11
ARKKITEHDIN 10 KÄSKYÄ	11
YKSI LENSII YLI KÄENPESÄN	12
TAIDELEIRI ÖVIKISSÄ	12
KERTOMUS SIITÄ	12
VESIAIHETTA EDEMMÄS KALAN	13
TAMPERE +-	13
"TAVIKSET" VS. ARKKITEHDIT	14
SARJAKUVA	15
VÄLIKRIITIIKKI	16

Toverit, nouskaa barrikadeille! Huutaja halkoo ilmaa nyrkillään, mutta saa vastaukseksi vain vastakkaisen seinän kysyvän kaiun.

Opiskelijaradikalismi on enää vain nostalginen muisto kultaiselta 60-luvulta. Tuolta kultaiselta 60-luvulta, josta me nykyopiskelijat tiedämme vain sen mitä meille on kerrottu. Onko aika muuttunut vai ovatko ihmiset muuttuneet? Opiskelijaradikalismi sisältää jo sananakin melkoisen tunnelatauksen. Suomalaiset ovat kuitenkin esittäneet protestinsa suhteellisen lainkuuliaisesti, väkivaltaa ja yksityisomaisuuden tarvelemistä kaihtaen. Radikaalitkin liikkeet ovat valinneet toimintamuodokseen lähinnä passiivisen vastarinnan suoran hyökkäyksen sijaan.

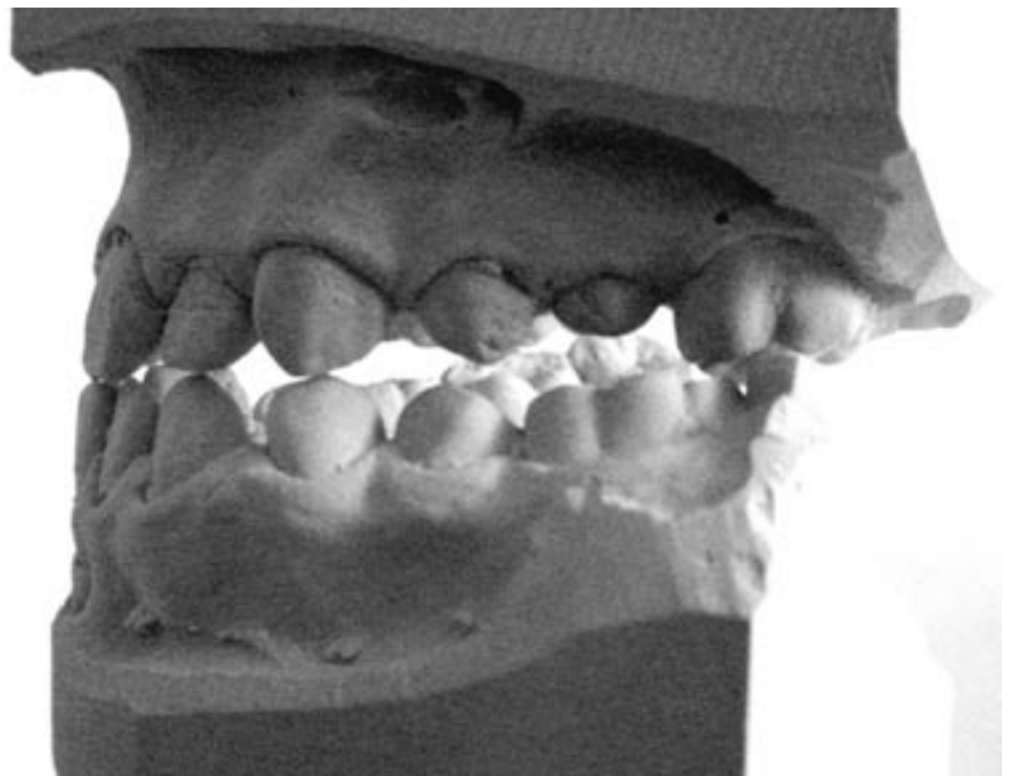
Monille tulee protesteista ensimmäisenä mieleen puita kettinkien avulla halailevat sinisilmäiset nuoret, joilla on vankkumaton usko parempaan tulevaisuuteen. Mitä tapahtui Kojjärven luontoaktivisteille? Monet heistä istuvat tällä hetkellä eduskunnassa, heistä tunnetuimpina mainittakoon Osmo Soininvaara, Ville Komi ja muut nykypäivän näkyvät Vihreän liikkeen johtohahmot. Voidaan todeta, että 60- ja 70-lukujen opiskelijoiden ja luontoaktivistien protestit imaistiin ja integroitiin poliittisen järjestelmän sisään.

Protestit muuttavat muotoaan, mutta nuoruus on ja pysyy. Yleensä kritiikin kohteena on ollut vallitseva käytäntö, joka on koettu aikansa eläneeksi. Tuntuu siltä, että nykyisin opiskelijoiden protestointi rajoittuu lähinnä nettiadressien keräämiseen ja television keskusteluohjelmissa spekulointiin. Tehotonta verrattuna barrikadeille nousemiseen, eikö?

Miksi nousta barrikadeille, kun asiamme ovat hyvin. Vai ovatko? Valtaosalla herää varmasti mieliin epäkohtia, joihin ei ole löytynyt ratkaisua. Innokkuuden puuskan mentyä ohi keskiverto opiskelija suoristaa solmionsa ja toteaa asian olevan liian vähäpätöinen ja vähättelee vaikuttamismahdollisuuksiaan. Harva tarttuu hetken hurmukseen, avaa takkinsa napit, puristaa käden nyrkkiin, iskee sen pöytään ja katsoo silmiin kertoakseen mitä mieltä on asiasta. Eikö kuulostakin paljon romanttisemmalta, kuin solmion korjailu ja seiiniin tuijottelu. Sääli sinällään, sillä en ole tavannut näitä harvinaislaatuista ihmisiä. Opiskelijaradikalismi on kuollut.

Olen pettynyt opiskelijoiden kriittisyyteen. Kritisointi on jakautunut pienen pieniin osiin, jotka ovat spesifioituneet ja joiden argumentointi on sofistikoitunutta. Kahvipöydissä ladellaan latteuksia ja kuulijat nyökytelevät. Kritisoiimme kuten meidät on opetettu kritisoimaan, asioita, jotka ovat kaikkien mielestä pielessä. Onko meillä, tulevilla arkkitehteilla, aloitekykyä nousta valtavirtaa vastaan ja lyödä nyrkkiä pöytään, kun kustannustehokkuus ajaa pienen pienen ihmisen yli? Voisimmeko oikeasti olla, Aallon sanoja mukaillen, "inhimillinen, pehmentävä osa yhteiskunnan rattaiden välissä". Toivottavasti te voitte, minä en uskalla.

Timo Siiskonen

Toimitus
TTKK/TamArk
Korkeakoulunkatu 10
33720 Tampere

www.tky.hut.fi/
arkkitehtiopiskelija

Päätoimittaja
Timo Siiskonen

Taitto
Manu Humppi
Timo Vahter

Talous
Satu Arra

Sylliset

Jouni Heinänen
Antti Heikkilä
Manu Humppi
Ville-Pekka Ikola
Sanna Jauhiainen
Anniina Kari
Antti Karsikas

Mari Kirjavainen
Anne Kontio
Petteri Kummala
Eeva Kyläkoski
Eeva Metsälä
Emilia Pohjanpalo
Laura Puijola

Erja Puurunen
Juhani Risku
Heikki Ruski
Pekka Saatsi
Tiina Toratti
Jari Vaarma
Timo Vahter
Jespero Vara

Paino
Kangasalan Lehtipaino Oy

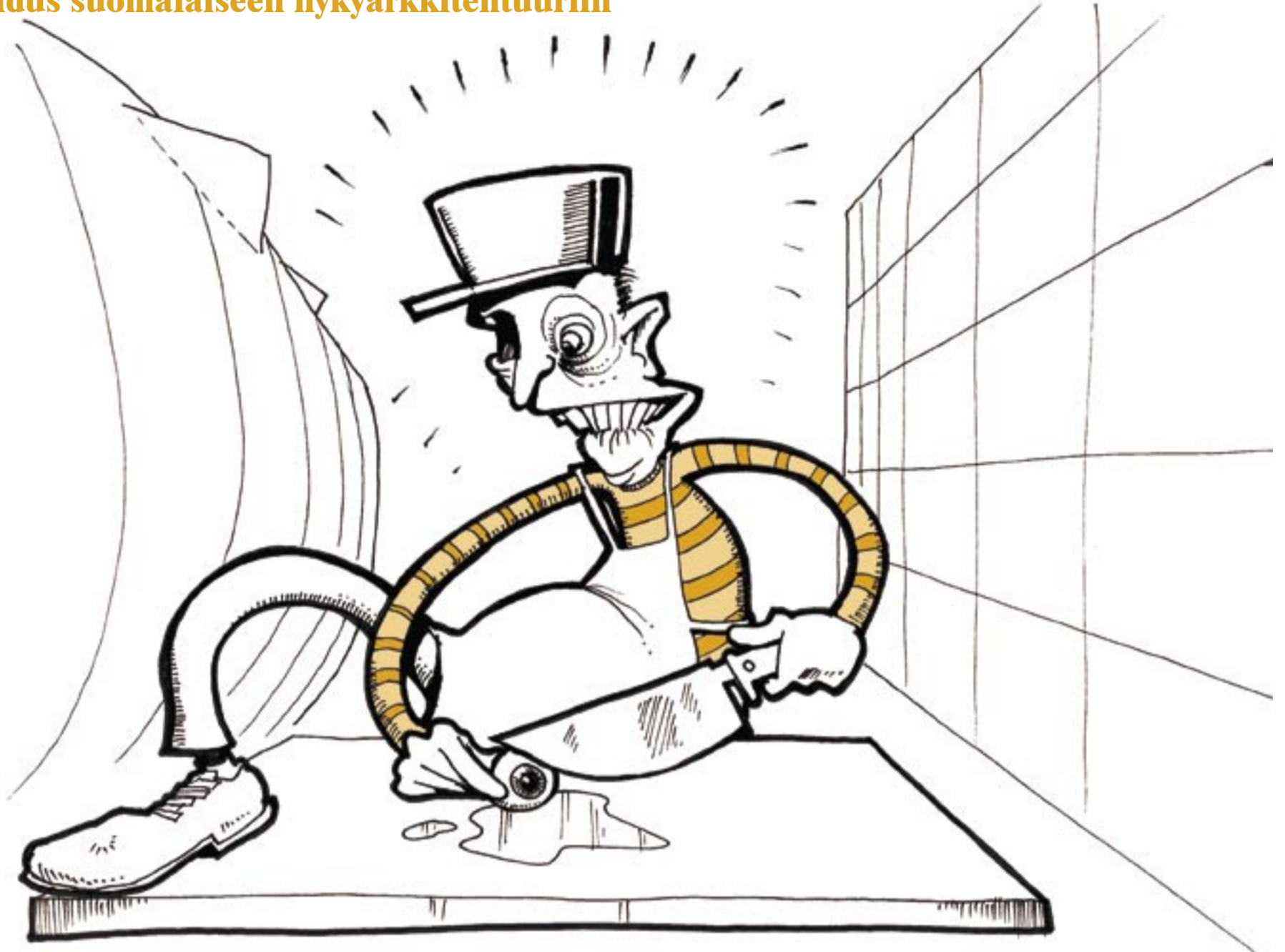
Painos
5000 kpl

copyright
Arkkitehtiopiskelija 2002

”SILMÄ” VAI ”LIHA”?

Katsahdus suomalaiseen nykyarkkitehtuuriin

TEKSTI: Petteri Kummala
PIIRROS: Jesperi Vara

SEISON KIASMAN JA SANOMATALON VÄLISSÄ JA TAJUAN, ETTÄ TÄSSÄ PAIKASSA ON JOTAIN PIELESSÄ; MINUA KUVOTTAAN. INHO, SITÄKÖ SE ON? SAMAA, JOTA SARTREN HAHMO TUNSI Keskustellessaan ITSEOPPIINEEN HUMANISTIN KANSSA. MUTTA EIHÄN TÄÄLLÄ EDES OLE KETÄÄN MUITA! SITTEN YMMÄRRÄN: SE ON RAKENNUKSET JA SE ILMAPIIRI, JOKA NIIDEN VÄLISSÄ LEIJUU. TÄYDELLINEN YMMÄRTÄMÄTTÖMYYS, KOMMUNIKOIMATTOMUUS, INHO. SARTREN TILANTEEN UDELLEENLAVASTUS RAKENNETUSSA YMPÄRISTÖSSÄ.

Seuraavassa pyrin porautumaan syvemmälle tähän inhoon. Aion lähestyä suomalaista nykyarkkitehtuuria erään ilmiön kautta, joka mielestäni näyttää sitkeästi määrittävän sitä. Tarkoiton tällä tiettyä, yhä vallitsevaa rationalistista suunnitteluhannetta, joka lyö leimansa nykyarkkitehtuuriimme silmän ylivaltaana monimuotoisen aistisuuden kustannuksella. Tästä johtuen tietty kylmyys, teknisyys, yksilöllisyys ja ehkä epähuomaanius tuntuu paistavan läpi suomalaisesta nykyarkkitehtuurista. Sanomatalo on tämän ihanteen prototyyppi, mutta mielestäni seuraavassa hahmottelemani ”silman arkkitehtuuri” luonnehtii suomalaista nykyarkkitehtuuria yleisemminkin. Samalla aion kuitenkin myös antaa puheenvuoron inhon toiselle osapuolelle ja valaista näin arkkitehtuurin toista totuutta, ”lihan arkkitehtuuria”, jonka Kiasma tuo esiin.

JÄRKI ON KAIKEN MITTA

Väitän siis, että tämä silmän ylivalta johtuu tietystä rationalistisesti painottuneesta suunnitteluhanteesta. Kyseisen ihanteen juuret kaivautuvat Platonin ideaoppiin ja siitä ylöspäin Descartesin ajattelun multaan.¹ Descartesin luoma maailmankäsitys nimittäin loi lopullisesti filosofisen perustan tieteellisen² maailmankuvan kehittymiselle, joka kumpusi uudelta ajalta (renessanssista) lähtien ihmisen merkittäväksi maailmasuhteeksi muodostuneesta halusta tietää.³ Tietäminen vastaavasti miellettiin nimenomaan teoreettiseksi tietämiseksi, jonka avulla ihminen kykeni järjes-

tämään näennäisen kaoottisen arkimaailmansa – katsomalla järjen avulla pintaa syvemmälle – pysyviksi lainalaisuuksiksi, totuuksiksi.⁴ Tiede taas oli tämän olevan, tulevan ja menneen tiedon universaali kokonaisuus. (Kupiainen 1997, 11-13, Heinämaa 2000, 21)

Tästä syystä myös viisaudelle annettiin arvo vain teoreettisen järjen viisautena, jolloin subjektiiviset elämän käytännöt ja käytännöllinen järki, toisin sanoen esim. esteettiset kokemukset, taide, etiikka ja politiikka tyypistyivät toissijaisiksi. Tämä alue ei ensinnäkään kyennyt teoreettisen järjen aluetta vastaavaan totuuden tarkasteluun, eikä toisaalta taipunut teoreettisen järjen lainalaisuuksiin. Siten se oli lähinnä ylijäämää, näennäistä, eikä luonnollisesti myöskään ollut tekemisissä totuuden kanssa.

Olennaista tässä on se juopa, joka erotti järjen, tiedon ja totuuden käytännöstä ja kokemuksellisuudesta objektiiviseen ja universaaliin norsunluutorniinsa, maailmaan josta ne alkoivat ylhäältä päin hallita arkitodellisuutta, paljastaen sitä luonnonalakeina, muuttumattomina totuuksina. Maailma jakautui siten kolmeen osaan: järjen ja ajattelun alueeseen, luontoon idealisoituna sellaiseksi millaisena järki sen paljastaa ja subjektiiviseen maailmaan, eli aistimelliseen todellisuuteen, jonka alueelle siis mm. taide, kauneus, rakkaus, oikeudenmukaisuus, usko, hyvä ja paha, samoin kuin fantasia ja mielikuvitus kuuluivat. (Kupiainen 1997, 11-17)

”SILMÄ” SILMÄSTÄ

Ei ole ihme, että juuri näköaisti ja silmä saivat tämän epistemologisen loikan kautta valta-aseman muihin aisteihin nähden.⁵ Miten muuten järkensä kirkastama subjekti norsunluutorniinsa tarkastelisivakaan maailmaa objektina, ellei juuri silmän avulla. Itse asiassa, kuten Peter Sloterdijk sanoo, silmä voidaan nähdä filosofian prototyyppinä, sillä ainoana aistina se pystyy filosofointiin, itsereflektioon; näkemään itsensä näkevänsä. Silmästä tuli siis tietämisen erityinen ja erinomainen ”väline”. Erityinen siitä syystä, että tämä silmä tai näkemisen akti oli nimenomaan tieteellinen ja järjen sekä arvostelukyvyn varustama ja siksi kyvykäs porautumaan todellisuuden kuoren alaisiin muuttumattomiin totuuksiin. Siten se ei ollut pettävän aistimaailman näennäisyyksien viävässä, kuten tavallinen näkemisen akti. Välineenä silmä toimi erinomaisesti vastaavasti siksi, ettei subjektin enää tarvinnut liata käsiään maailmassa, vaan se saattoi etäännyneenä tarkkailla sitä ulkopuolisesta asemastaan. Näin silmästä kirkastuu ”silmä”, järjen katseen väline ja samalla muotoutuu subjekti / objekti-erottelun lisäksi yksi keskeinen kartesiolainen oppositiopari mielen (tai järjen) ja ruumiin välille. Epätarkat ja harhaanjohtavat aistimaailman aktit ja ruumiin toiminnot oli erotettava mielen kirkkaista totuuksista.

Tätä visuaalista ylivaltaa on nimetty *kartesiolaiseksi perspektivismiksi*, sillä siihen liittyy sekä edellä mainittu kartesiolainen rankka subjekti/objekti-erottelu ja hierarkia että renessanssissa kehitetty lineaariperspektiivi, joka asetti katsojan ikään kuin Jumalan silmän paikalle tarkkailemaan ääretöntä, jatkuvaa todellisuutta – kuitenkin sen ulkopuolelle. (Kupiainen 1997, 37-38). Tämä toimii uuden ajan todellisuuskäsityksen metaforana erinomaisesti, sillä siinä missä vanhassa maailmanjärjestyksessä ihminen oli Jumalan kuva ja maailma kokonaisuudessaan Jumalan näkemä, uusi aika vastaavasti asetti maailman ihmisen

eteen kuvaksi, jolloin olemassa olevaa on se, mikä on ihmiselle näkyvillä. (Kupiainen 1997, 41).

KARTESIOLAINEN PERSPEKTIVISMI NYKYARKKITEHTUURISSA

Aikomukseni ei ole tässä selvittää sitä miten tieteellinen maailmankuva kaappasi vähitellen myös arkkitehtuurin norsunluutorniinsa.⁶ Olennaisempaa nyt on keskittyä nykypäivään, jossa väitän kartesiolaisen rationalismin edelleen kukoistavan ja ilmenevän silmän ylivaltaana nykyarkkitehtuurissamme. Myös Juhani Pallasmaa on kiinnittänyt huomiota tähän väittäessään, että nykyarkkitehtuurimme ja kaupunkiemme epähuomaanius on seurausta aistisysteemin epätasapainosta, tarkoitetaan sillä nimenomaan visuaalisuuden ylivaltaa kulttuurissamme.⁷ Kyseinen epätasapaino on kuitenkin pelkkä seuraus. Yleisemmin syyt tähän on löydettävissä rationalisoitumisen prosessista, jossa arkkitehtuuri on liukunut subjektiivisen todellisuuden alueelta järjen alueelle, eikä siten voi puhutella aistista aluetta, vaan ylentää itsensä järjen silmän arkkitehtuuriksi. Siten ”silman arkkitehtuurilla” en tässä tarkoita ensisijaisesti erityisen visuaalista arkkitehtuuria (lasiarkkitehtuurista puhumattakaan), vaan pikemminkin sitä tapaa, jolla arkkitehtuurin ja kokijan välinen kohtaaminen tapahtuu. Konkretisoitin tämän seuraavassa Sanomatalon avulla.

SANOMATALON OPETUS

Jos ajatellaan arkkitehtuonista kokemusta, jonka Sanomatalo tarjoaa, on se silmän juhlaa puhtaimmillaan ja tarjoaa esimerkkejä tästä pienimmästä detaljista yleisempään maailmankuvaan. Tässä en siis pelkästään tarkoita rakennuksen lasiseinien luomaa läpinäkyvyyttä ja näennäistä perspektiivin äärettömyyttä, vaan ensisijaisesti sitä tapaa, millä Sanomatalo lähestyy kokijaansa. Se ei nimittäin ota kontaktia vaan pysyy etäällä, pitää subjekti/objekti kuilun riittävän leveänä, ettei kosketuksia vaan tapahtuisi. Silmiinpistävästi tämä korostuu

siinä miten huolellisesti Sanomatalo amputoi aistisen alueen ja siten koko ruumiillisen kokemisen mahdollisuuden.

Yleisesti rakennuksen geometrinen valiomuotoisuus edustaa jo tätä, mutta myös eritellymmin, jos aloitetaan sisääntulosta, ja kuten Juhani Pallasmaa sanoo: ”ovenkahva on rakennuksen kädenpuristus”⁸, on Sanomatalon kädenpuristus epäpersoonallinen (toisen kerroksen sisääntulo) tai täysin välipinämätön (moottoroidut pyörö-ovet). Sama välipinämättömyys ja epäpersoonallisuus jatkuu sisällä. Valtavat määrät tyhjää tilaa, ei vaeltelevalle katseelle paljoa mihin tarttua. Oireellista myös on, että ainoa tapa mennä toiseen kerrokseen on lukuportaat.

Sanomatalo tarjoaa kokemuksen, jossa kaikki mitä on (yleinen muoto, kaksoisjulkisivut, tukirakenteet, valtava aula, hissit ja niiden koneistot, seinät, käytävä...) on ikään kuin yksiselitteisesti siinä; *esillä* ja nähtävänä silmämme tavoitettavissa. Mitään ei jätetä arvauksen varaan tai salaiseksi, näkymättömäksi. Mutta tämä ei puhuttele subjektiivista, aistitodellisuuden silmää. Tämä herkku on suunniteltu järjen silmälle, sillä Sanomatalo on matemaattisen läpinäkyvä maailma. Se on puhtaan kartesiolaisen totuuden prototyyppi.

Tässä kiteytyy mainitsemani suomalaisen nykyarkkitehtuurin rationalismi: pakonomaisessa halussa näyttää kaikki, asettaa kaikki esille, jota geometrinen muutokieli-ihanne vielä korostaa. Sama toistuu kaikkialla (ja tässä vain muutama esimerkki Helsingistä), olkoon rakennus sitten ravintola (Oasis), inforakennus tai trooppinen puutarha (Viikissä), rautatieaseman kate, kahvila (Hilli), kioski (Esplanadi), uudisrakentaminen (Kauppakorkeakoulu), kulttuurikeskus (Vuotalo) jne..⁹ Ehkä tämä on sitä rakenteen rehellisyyttä, uskollisuutta materiaalille ja muodon kiinteyttä – suomalaisen arkkitehtuurin vuosikymmenisiä hyveitä, norsunluutornista nähtynä.

Herää kysymys onko tässä sitten jotain väärää? Eihän totuuden pitäisi ketään ainakaan pahentaa. Filosofian piirissä on kuitenkin eritoten Nietzschestä lähtien oltu sitä mieltä, että kyllä pahentaa, sillä tämä totuus on valetotuus, jolla ei ole elämän kanssa mitään tekemistä.¹⁰ Painotan seuraavassa erityisesti tämän valetotuuden fenomenologista kritiikkiä ja Maurice Merleau-Pontyn ajattelua, joka pohjautuu kartesiolaisuudesta täysin poikkeavaan analyysiin ihmisen eksistensistä.

IHMISEN MAAILMASSA OLEMINEN

Fenomenologisen kritiikin kärki kohdistuu kartesiolaiseen subjekti/objekti-oppositioon. Se ei siis hyväksy erottelua tarkkailevaan tiedon subjektiin ja maailmaan tarkkailun objektina. Pikemminkin ne on nähtävä erottamattomina, sillä ihmisen eksistenssi on ennen kaikkea olemista *maailmassa*, sisällä tai paikan päällä aistittavassa todellisuudessa, ”sellaisena kuin se on olemassa meidän elämässämme, meidän ruumiillemme.”¹¹ Samoin ajattelun (järjen) on sijaittava siellä missä maailmakin on. Maailma on näin ympärillämme ja meissä, ei erotettuna keskeisperspektiivikuvaksi etemme pysähtynyttä, jumalallista katsettamme varten. Maurice Merleau-Pontyn fenomenologiassa korostuu vielä erityisesti maailmassa olemisemme ruumiillisuus, ”jossa kehon aistisuuden keskeisenä elementtinä ei suinkaan ole näkeminen, vaan kosketus ja punoutuminen maailmaan siten, että näkemiselle välttämätöntä välimatkaa ei enää ole.”¹²

On selvää, että fenomenologia ymmärtäessään ihmisen eksistenssin tällä tavoin ruumiillisena maailmassa olona, haluaa palauttaa kartesiolaisuuden väheksymälle aistisen alueelle filosofisen voimansa. Itse asiassa fenomenologialle aistinen on kaikki. Ei ole mitään perustavampaa toista, ikuista, ideoiden todellisuutta sen takana. Näin se mitä on, on olemassa vain aistivan ruumiin kosketuksessa, tai punoutumisessa maailmaan. Merleau-Pontylle tämä punoutuminen konkretisoituu käsitteessä ”liha” (*la chair*), joka korostaa maailman ja ihmisen rakentumista samasta aineesta,

lihasta ja sitä, että ”minä” on olemassa vain tässä lihassa, maailman ja kehon kohtaamisessa (Kupiainen 1997, 22).

Merleau-Ponty päätyy tähän johtopäätökseen yksinkertaisesti ottamalla vakavasti huomion, että se joka näkee tai aistii, pystyy samalla näkemään itsensä näkyvänä ja aistittavana (Merleau-Ponty 1993b, 22).¹³ Tällöin näkemisen ehto on kuuluminen näkyvään tai yleiseen aistisuuteen (aistituna ja aistivana), ”maailman lihaan” (*la chair du monde*), näkevän ja näkyvän erottamattomuuteen. Tätä maailman lihaa luonnehtivaa näkevän ja näkyvän punoutumista, jossa kumpikaan ei ole ensimmäinen, johon toinen perustuisi, Merleau-Ponty nimittää käsitteellä ”kiasma” (*le chiasme*). (Luoto 1999, 5-6)

Lisäksi Merleau-Ponty korostaa, että vasta kehollinen liike ja toiminta avaa maailman meille näkyväksi. Näin näkyvä ja liike ovat punoutuneet yhteen. Olennainen ero kartesiolaisuuteen nyt on siinä, ettei maailma näyttäydy enää pysähtyneelle silmälle edessä olevana (kuvana), vaan *käsillä* olevana; maailmassa toimivan aistivan ja aistitun kehomme ja maailman erottamattomuudessa. Näin alkaa hahmottua kokonaan uudenlainen käsitys ihmisen eksistenssistä, jossa subjekti/objekti-oppositiolla ei ole enää mitään todellisuuspohjaa. Aion vielä lopuksi osoittaa miten Kiasma mielestäni sopii juuri tämän fenomenologisen totuuden prototyyppiä, rajoitun kuitenkin tässä vain sisätilojen analyysiin.

KIASMAN OPETUS

Jos taas lähdemme liikkeelle kokemuksesta, jonka rakennus tarjoaa, muistuttaa Kiasma meitä maailmassaolomme ruumiillisuudesta heti raskailla ulko- ja eteisovillaan. Sisäänkäynti avautuu aulaksi, joka vähitellen kaartuu vasemmalle, kadoten kohti rakennuksen näkymätöntä risteyskohtaa. Aulan oikeaa reunaa pitkin loiva ramppi johdattaa kokijan ylempiin kerroksiin. Huomio kiinnittyy myös seinien vertikaaliisiin valujälkiin, jotka omalla tavallaan lisäävät liikkeen tuntua, tai rakennuksen imua kohti vielä näkymätöntä ja arvoituksellista. Aulasta pitäen on siten selvää, ettei tästä maailmasta saa paljoakaan irti jähmettämällä se keskeisperspektiivikuvaksi ja itsensä sen tarkkailijaksi. Tämä maailma silpoo silmän. Mikäli sen haluaa kokea, se on koettava sisältäpäin, ruumiin liikkeen ja kosketuksen kautta. Rakennus houkuttelee käyttämään kehoa, kuitenkin niin, ettei se pakota, vaan tarjoaa vaihtoehtoja: rampit ovat omalaatuiset ja mielenkiintoiset kävellä, aulan perältä paljastuvat pastaportaat viehättävät, hissikin on, mutta piilotettuna kulman taakse. Samoin kaartuvat seinät luovat arvoituksellisia tiloja, näkyvän ja näkymättömän vuorottelua, ruokkien uteliaisuutta ja halua paljastaa uusia paikkoja. Tietynlainen labyrinttimaisuus on elimellinen osa tätä maailmaa, joka sallii sattumaa, luoden aina uusia perspektiivejä käsillä oleviin näyttelyihin.

Kiasma on tarkoituksellisen detaljipelkistetty. Ideana on tietysti antaa taiteelle ensisijainen huomio. Pari esimerkkiä yksityiskohdista on kuitenkin välttämätöntä tuoda esille, sillä mielestäni ne vain entisestään korostavat Kiasman filosofista erityislaatuisuutta. Palatakseni Pallasmaan runolliseen muotoiluun ovenkahvan käteilystä, on Kiasman käteily miellyttävän persoonallinen (jopa vessojen ovissa), käteen sopiva. Tilan ruumiillisuus paljastuu erinomaisesti seinien maalipinnoissa, joissa katse muistuttaa tuntoaistista. Samalla käsityöläisen kädenjälki Kiasman seinien rappauksessa on jälki teknologistunessa ajassamme siitä, että ihminen oli täällä, kosketuksessa tähän maailmaan. Jälki, jota Sanomatalosta on turha etsiä. Pallasmaa sanoo, että ”hyvä arkkitehtuuri tarjoaa muotoja ja pintoja, jotka on muotoiltu silmän miellyttävää kosketusta varten”¹⁴ ja tätä mm. pastaportaiden muoto ja seinien maalipinnat ovat parhaimmillaan.

Sanoin, että Kiasma on fenomenologisen totuuden prototyyppi. Sitä se on ensinnäkin osoittamalla siten ihmisen ja rakennuksen

maailmana välillä, huokutellessaan ihmisen liikkeelle, kietoutumaan käsillä olevaan maailmaan, olemaan ”kiasmassa”. Martin Heidegger ymmärtää totuuden kreikan *aletheia*-käsitteen kautta. Tällöin totuus ei ole enää tiedon ja todellisuuden vastaavuutta, vaan paljastumisen tapahtumaa, todellisuuden avautumista. Heidegger kääntääkin *aletheian* kätkeytymättömyydeksi (*Unverborgenheit*), ei enää peitettyksi. Tällöin myöskään absoluuttia universaalia totuutta ei enää ole olemassa, sillä jokainen paljastumisen tapahtuma sisältää totuuden. Tässä kiteytyy myös se, miksi juuri taide on fenomenologisessa tarkastelussa totuuden tapahtumisen paikka. Taideteos on näkymättömän ja näkyvän jatkuvaa leikkiä, todellisuuden avautumista ja peittymistä teoksen mukana. Me ikäänkuin näemme taideteoksen myötä tai sen kanssa.(Kupiainen 1997, 23-26)

Merleau-Pontyn mukaan vastaavasti taide (erityisesti kuvataide ja Cezannen tuotanto) pystyy onnistuessaan paljastamaan näkyvyyden tapahtuman itsensä. Tekstissään ”Cezannen epäily” Merleau-Ponty toteaa, että Cezanne ”halusi maalata maailman, ...tehdä *nähtäväksi*, kuinka se *koskettaa* meitä.”¹⁵ Hänen tavoitteenaan oli se alkuperäinen tapa, jolla maailma koskettaa ruumistamme ennen etäännyttävää järjen silmää. Tämä tapa on siis punoutuminen yhteen lihassa. Taide ei ole siis enää objektiivisen todellisuuden tai subjektiivisen itseilmaisuun kuvaamista, vaan osoittaa miten olioista tulee olioita ja maailmasta maailma. Ihmiselle paljastetaan näin esiolemasaolon salaisuus, joka ”on olemisen avautumista aina uutena maailman konkreettiseen tosiasiallisuuteen, siihen että me aina jo näemme oliot ja näemme itsemme, siihen että me avaudumme näkemisen maailmaan.”¹⁶

Kiasma on juuri tätä paljastumisen ja kätkeytymisen leikkiä, se on rakenteellisestikin alati näyttelyiden mukaan muuttuva metamorfoiva kudos. Jos Sanomatalosta tulee mieleen valtava kone, on Kiasma vastaavasti organismi, arvoituksellinen monimuotoinen, aistinen maailma. Kiasma avaa meidät taiteen esiolemassaolon maailmaan, jossa näkyvyyden liha on ennen meitä ja me vasta ollessamme osa tätä lihaa. Merleau-Ponty sanoo, että keho on olemassa vasta ”kun näkijän ja näkyvän, koskettavan ja kosketetun, silmän ja toisen silmän, käden ja toisen käden välillä tapahtuu eräänlainen kohtaaminen, kun syttyy aistivan ja aistitun välinen kipinä.”¹⁷ Näitä kipinöitä sinkoilee Kiasman ovenkahvojen käteilyssä, seinien maalipintojen ja katseen kosketuksessa, siinä, että Kiasma on oleva vain käsillä olevana. Kiasma palauttaa arkkitehtuurin järjen norsunluutornista subjektiivisen todellisuuden alueelle, aistiseen, maailman lihaan. ”Arkkitehtuurin tehtävä on näyttää miten maailma koskettaa meitä”¹⁸ sanoo Pallasmaa mukailien Merleau-Pontya. Tähän kosketukseen Kiasma meidät katsuu.

LÄHTEET

Heinämaa Sara, 2000, *Ihmetys ja rakkaus*, Nemo.

Kupiainen Reijo, 1997, *Heideggerin ja Nietzschen taidekäsitysten jäljillä*, Gaudeamus.

Luoto Miika, 1999, ”Näkyvyyden arvoitus. Kuvataide ja filosofia Merleau-Pontyn myöhäistuotannonssa”, julkaisematon.

Merleau-Ponty Maurice, 1993a, ”Cezannen epäily”, (suom. Irmeli Hautamäki), *Taide* 1/93.

Merleau-Ponty Maurice, 1993b, *Silmä ja mieli*, (suom. Kimmo Pasanen), Taide.

Pallasmaa Juhani, 1996, *The Eyes of the Skin. Architecture and the Senses*, Academy Editions.

Passinmäki Pekka, 1997, *Arkkitehtuurin unohtunut ethos*, Tampereen yliopiston julkaisuja.

¹ Yhtä tärkeä hahmo on Galileo Galilei, jonka luonnontieteelliset kokeet loivat uuden tieteilisyyden perustan metodeineen ja tuloksineen. Voidaankin sanoa, että Descartes teki omalla työllään tämän uuden tieteilisyyden filosofisesti kestäväksi. Ks. esim. Kupiainen 1997, 12-13.

² Tässä tieteilisyys tarkoittaa siis ennen kaikkea luonnontieteellistä ns. eksaktia tiedekäsitystä.

³ Tieteellisen maailmankuvan kehitys on tietysti kokonaisuudessa huomattavan pitkä prosessi alkaen renessanssista ja saavuttaen huipunsa 1800-luvun positivismin tieteisuskossa. Tähän kehityskulkuun ei tässä kuitenkaan syvemmin puututa.

⁴ Objektiivisen totuuden idea on tietysti lähtöisin jo antiikin Kreikasta, josta esimerkkinä Platonin idea-oppi. Kuitenkin vasta uudella ajalla nimenomaan teoreettinen tietäminen sai vankkumattoman asemansa ihmisen maailmasuhteena, syrjäyttäen esim. fantasiaan ja mielikuvituksen tietämisen sfääristä (Kupiainen 1997, 16, Heinämaa 2000, 16, 20-21).

⁵ Näköaistia on länsimaissa ajattelussa pidetty aisteista jaloimpana jo antiikin Kreikasta lähtien. Samoin on näkö-metafortien käyttö viisaudesta puhuttaessa kreikkalaista alkuperää. Tämän puhetavan on erityisesti tieteellinen kieli sittemmin omaksunut (näkökulma, pinnallinen, katsantokanta, spekulatio, mielikuva, idea, visio, tarkka...), (Kupiainen 1997, 18, Pallasmaa 1996, 6-7).

⁶ Tästä ks. esim, Passinmäki 1997, 78-79. Mainittakoon kuitenkin, että mm. modernismin merkittävät arkkitehtuurimanifestit (esim. Le Corbusierin Uutta arkkitehtuuria kohti) olivat leimallisesti tieteisuskon läpäsemia.

⁷ Pallasmaa 1996, 9.

⁸ Mt, 40.

⁹ Loistoiesimerkkejä tästä saa selailemalla esim. Jussi Tiaisen valokuvakirjaa Helsingin nykyarkkitehtuurista. Ei voi välttyä huomaamasta miten yksi-ilmeinen kuva näin piirtyy, eikä kyse ole valitettavasti sattumasta, jos selailee esim. ARK-lehtiä viimeisen viiden vuoden ajalta.

¹⁰ Nietzsche ehkä kuuluisin lause Jumalan kuolemasta (*Näin puhui Zarathustra*) voidaan ymmärtää juuri Jumalan silmän kuolemana ja inhimillisen perspektiivin syntyjänä (Kupiainen 1997, 47). Huomionarvoista on, että myös avantgarde-taiteessa hyökättiin voimakkaasti ”silmää” vastaan mm. kubismin hajoitetulla perspektiivillä, Buñuelin silmän silpomisella Andalusalaisessa koirassa, Bataillen teksteissä jne..

¹¹ Merleau-Ponty 1993b, 17. Suomennos *Silmä ja mieli* on paikoitellen hyvin epätarkka, joten käytän seuraavassa suomennoksia, jotka esiintyvät myös Kupiaisella tai Luodolla (korjattuina). Viitteessä kuitenkin alkuperäissuomennoksen sivunumerot.

¹² Kupiainen 1997, 21.

¹³ Merleau-Ponty puhuu näissä yhteyksissä erityisesti näkemisestä ja näkyvyydestä mm. näkevän ja näkyvän erottamattomuudesta, korostaen kuitenkin tämän näkyvyyden maailmallisuutta, jolloin näkyvyyden tarkastelu voidaan nähdä yleisemminkin aistimisen tapahtumisen ja sen olemuksen tarkasteluna.

¹⁴ Pallasmaa 1996, 30.

¹⁵ Merleau-Ponty 1993a, 40.

¹⁶ Luoto 1999, 9.

¹⁷ Merleau-Ponty 1993b, 23.

¹⁸ Pallasmaa 1996, 31.

JOITAKIN MIETTEITÄ LAADUSTA

TEKSTI: Ville-Pekka Ikola

Mikä alkemistien paja on siellä missä tyhjyys muutetaan jokaisen haaveilemaksi täydeksi elämäksi auringon loistossa kasvojen edessä, hyrääntähtöisen kaikkekivallan joka ei lyö, joka ei herjaa paimen katseee kultaista karjaa näytyillä joilla ei varjoja näy

Rakkaat ystävät, meitä on kusetettu ja ahdistukseemme otamme lääkkeet niitä on kaikkia laatuja riittämiin takaamaan tytöt ja pojat niin hyödylliset tuotantovälineiden kannalta joissa ei muuta ontota lienekään kuin että kukaan ei elä ja potki kun hampaista vedetään suusta ulos

A.W. Yrjänä

Suunnittelun edellytyksiin kuuluu tänä päivänä nopeus ja kustannustehokkuus. Yksikään hyvä rakennus ei kuitenkaan ole empirisellä tasolla hyvä siksi että se on ollut halpa ja nopea rakentaa, vaan arkkitehtoniseen laatuun vaikuttavat ennen kaikkea toimivuuden, estetiikan ja psykologian piiriin kuuluvat asiat.

Kustannuksia nostaville abstrakteille ja ei-mitattaville asioille esitetään monissa yhteyksissä varsin painavia vasta-argumentteja. Yhteiskunnan varojen jakaminen terveydenhuollon, koulutuksen, infrastruktuurin ja muiden menoerien kesken on jatkuvasti vilkkaan kansalaiskeskustelun aiheena, eikä yksityisenkään sektorin rahoja sijoiteta helposti mihinkään mille ei voi laskea tuottoa. Rahan despotiaa vastaan ei ole muita aseita kuin hyvä tahto ja korkea moraal. Rakennustaiteen asiantuntijoina meillä on todellinen mahdollisuus vaikuttaa ehjän, kauniin ja hyvin toimivan ympäristön syntymiseen. Siksi olisikin ehdottoman tärkeää sisällyttää näitä arvoja sopivassa määrin jokaisen suunnittelutehtävän tavoitteisiin. Taomme auramme muille ja muut niitä kiroillen kiskovat, joten arkkitehdeillä on kollektiivista yhteiskunnallista vastuuta. Koruja ei synny konevasaralla.

Suunnittelun laatua valvotaan maassamme tällä hetkellä rakennusvalvonnan ja projektista riippuen muidenkin tahojen toimesta (ministeriöt, virastot jne.), mutta pääasiallisesti tämä valvonta keskittyy suunnitelmien tekniseen laatuun. Lopujen lopuksi suunnittelijoiden omachtoinen laadun tarkkailu eli *itsekeritiikki* on ainoa varma keino nousta yleiset standardit täyttävää rakentamista parempaan arkkitehtoniseen laatuun.

Näkemykseni mukaan ammattietikka vaatii tiettyä ylimääräistä ambitiota perusosaamisen lisäksi. On selvää, etteivät sellaiset taidonnäytteet kuin Falling water tai Bilbaon Guggenheim synny ajattelemta. Kirjoitukseni pääteesi onkin:

ARKKITEHTI ON AIVOAMMATISSA.

Aivoammatilla tarkoitan työnkuvaa, jonka perusedellytyksenä on monien eri asioiden huomioiminen ja valintojen tekeminen. Suunnittelutehtävää on kuvailtu eräänlaiseksi ongelmavyyhdeksi, johon on tarjottava mahdollisimman hyvä ratkaisu. Paitsi teknisiin ja käytännöllisiin, niin myös esteettisiin ja inhimillisiin seikkoihin on kiinnitettävä huomiota. Tämä edellyttää luovia työmenetelmiä. Luonnosvaihe ja ratkaisujen tutkiskelu on arkkitehtonisen laadun kannalta tärkein vaihe, mutta nyky-yhteiskunnassa siihen käytetty aika ja panos ovat minimissään. Arkkitehtien suunnittelupalkkiot eivät mahdollista kunnollista ideointivaihetta, eivätkä aikataulut anna tilaa monien eri vaihtoehtojen tutkimiselle täydellisyyteen hiomista puhumattakaan. Arne Jacobsenin ja Alvar Aallon kaltaiset kokonaistaideteosten tekijät ovat kadonneet jonnekin. Harvassa ovat ne projektit, joissa suunnittelija saa viettää aikaa luonnoslehtiön tai rakkaansa kanssa. Ja mitähän syntyy kun dynaamisesti virtsataan liikkeestä?

Arkkitehtuurin peruselementtien hallinta tuo mukanaan *rajattomasti* mahdollisuuksia toteuttaa mikä tahansa suunnittelutehtävä, joten miksi tyytyisimme tekemään kaiken samoin kuin eilen? On syytä suhtautua rakennustaiteeseen ja uusien ratkaisujen tuottamiseen itseisarvona. Perustelen tätä jokapäiväisen ympäristön köyhyydellä ja monotonisuudella. Harva kansalainen kokee tietoisia elämyksiä käyttäessään rakennettua ympäristöä. Yhtenäinen ympäristö ja harmonia ovat tärkeitä, mutta tarvitsemme myös diversiteettiä ja uusia ideoita välttääksemme turtumista ja herättääksemme positiivisia esteettisiä ja tilallisia elämyksiä. Eihän kukaan jaksa innostua sellaisesta musiikistakaan, joka varioi samoja teemoja ad infinitum.

Arkkitehdin työ on ajautumassa yhä kauemmas taiteilijasta ja humanismista kohti ahneuden ja byrokratian läpitunkemaa mekaanista tehokkuuden maksimointia. Luonnollisesti meidän on ymmärrettävä ja hallittava sekä talous että tekniikka, mutta älkäämme antako niiden vammauttaa suunnittelun innovatiivista ja taiteellista ydintä.

MISTÄ ASETEET TYÖELÄMÄÄN?

TEKSTI: Heikki Ruski

Asenteet lähtevät pienistä asioista. Suurimmat asenteet ja mielipiteet kasvatetaan meihin pienestä pitäen, usein itsestämme riippumatta, vailla selkeää tietoisuutta niiden lopputuloksesta. Ennakkoluuloja on kuitenkin turha puolustaa osoittamalla muita. Missään vaiheessa elämää ei ole liian myöhäistä vaikuttaa mielipiteiden kehittämiseen. Koskaan ei ole myöskään liian myöhäistä pohtia mistä mielipiteet juontavat ja mitkä ovat motiivimme toimia. Tilanteiden puntaroiminen on arkipäiväinen toiminto, jota tulee käyttää jatkuvasti tarkkailtaessa ympäristöä ja käyttäytymistä.

Opiskelijalle osa jokapäiväistä elinympäristöä on koulu, josta on helposti löydettävissä useita erilaisia asenteita ja toimintamalleja. Näitä havaitsemme tarkkailemalla ympärillämme työskenteleviä ihmisiä. Ryhmällä, jossa ihminen työskentelee, ja jonka kanssa hän on jatkuvassa yhteistyössä, on valtava vaikutus toiminta- ja asennemallien muodostumisessa.

Jokainen yksilö ilmaisee mielenkiintonsa elämässä tekemällä valintoja. Suurimpia näistä on ammatista päättäminen. Astuttaessa akateemiseen maailmaan kaikilla on mielikuvia uuden elämäntilanteen mukana tulevasta asiasta, ja omalla tavallaan jokainen opiskelija ihannoii opiskelemaansa alaa. On sääli, jos näitä mielikuvia ja odotuksia ei kyetä täyttämään, vaan ihannoiminen annetaan kadota. Emme halua rakentaa pilvilinnoja ja harhakuvia, mutta ei ole kenenkään etu, jos opiskeluilmapiiri ei anna jotain uutta joka päivä.

Jokapäiväiset kokemukset koululla jättävät jälkensä. Opiskeluaikaiset ilmapiirin vaikutukset asenteisiin näkyvät sekä ammatillisesti että sosiaalisesti. Tähän tulisi sekä opiskelijoiden että koulun työntekijöiden kiinnittää erityistä huomiota. Eräs tapa oppia asenteista on kohdata mahdollisimman paljon uusia ja erilaisia tilanteita. Tämä vaatimus toteutuu koulun antaessa opiskelijalle riittävästi vastuuta. Ihmiselle osoitettavan vastuun myötä hänelle annetaan myös vapautta. Vastuu ja vapaus kulkevat yhdessä.

Vapauden antaminen opiskelijalle ei merkitse samaa kuin heitteille jättäminen. Suuri osa vapautta ja mahdollisuuksia edistävästä toimista vaatii valtiolta ja kouluilta taloudellista huomiota. Eri tahojen on ymmärrettävä suora yhteys opetuksen laadun ja resurssien lisäämisen välillä. Koulutukseen suunnattavat määrärahat on saatava vastaamaan opiskelijan tarpeita.

Raha ei kuitenkaan aina ratkaise. Avainasemassa ovat opettajien asenteet opiskelijoita kohtaan. Valittaessa uusia professoreja ja assistentteja tehtäviin tulee kiinnittää huomiota erityisesti opettajien pedagogisiin taitoihin. Valintatilanteessa on havaittava opettajan kommunikointikyky opetettavien kanssa. Opettajaa, jolla ei ole kykyä tehdä opetustilanteesta vuorovaikutteista, ei tule palkata.

Esimerkkejä vääristä asenteista ja toimintamalleista on paljon. Otaniemessä tehdyssä tasavertaisuuskokeilussa havaittiin arkkitehtiosastolla selkeää syrjintää naisia kohtaan. Viesti oli, että naisten tulisi hyväksyä asemansa ja todeta arkkitehtien ammattikunnan olevan miesten johtama. Harva ensimmäistä vuosikurssia aloittava haluaa kuulla opintojensa esimetreillä, että naiset eivät tule menestymään alalla yhtä hyvin kuin miehet. Hyväksymmekö nykyisen tilanteen vai tulisiko meidän ottaa asia vain huonona vitsinä?

Keskusteltaessa tasa-arvoisesta kohtelusta opiskelupaikalla tulee tilannetta tarkastella sekä naisten että miesten kannalta. Liian usein yhdenvertaisella kohtelulla ymmärretään vain sukupuoliseen syrjintään kohdistuvat ongelmat. Tasa-arvokysymys on myös asenne, jonka tuleva arkkitehti kohtaa opiskeluaikanaan. Parhaimmillaan professori tai assistentti kohtelee opiskelijaa vertaisenaan. Työskentelyilmapiirin koululla pitää olla kannustava ja inspiroiva. Opettajan ei tule kokea opiskelijaa alempiarvoisena novii-sina vaan pikemminkin hieman sinisilmäisenä ideapankkina, jonka tuoreille ajatuksille on oltava avoin ja vastaanottavainen. Opiskelijan ja opettajan välistä keskustelua on parannettava. Opettajien tulisikin astua askel opiskelijaa vastaan ja ymmärtää, että yhdenvertaisella kohtelulla ei tarkoiteta sitä, etteikö opiskelija tuntisi arvostusta opettajaa kohtaan. Ryhmätyössä hyvä johtaja ei aseta itseään muiden yläpuolelle, vaan tarpeen vaatiessa osaa toimia ohjaajana ja määrääjänä.

Jokapäiväisen elämän puntaroiminen on muodostuttava arkiseksi toiminnoksi, sillä monet arvot ja asenteet työelämään juontavat juurensa opiskeluajalta. Nyt ja tulevaisuudessa on kiinnitettävä huomiota asenteisiin vaikuttaviin tekijöihin. On väärin jättää käyttämättä mahdollisuus haastaa jokainen opiskeluympäristöön sidoksissa oleva henkilö luomaan parempaa ilmapiiriä. Tulevaisuuden tekijöinä ainakin opiskelijoiden tulee ottaa tämä haaste vastaan.

ARKKITEHTUURIN SIETÄMÄTÖN KEVEYS?

ON PÄIVIÄ JOLLOIN TOIVOISI OLEVANSA KUKKAKAUPPIAS.

TEKSTI: Tiina Toratti
KUVA: Manu Humpi

Olen ollut useimmiten onnellinen. Minulla on maailma täynnä mahdollisuuksia tulevassa ammatissani. Voin parantaa ihmisten ympäristöä, jokapäiväistä elämää ja suunnitella paikkoja joissa ihminen viihtyy ja voi hyvin. Voin käyttää ammattitaitoani oikein. Voin suunnitella kirjaston. Kirkon. Arvorakennuksen. Sairaalan. Kaupungin. Tai ehkä en suunnittele mitään niistä. Kaikki on mahdollista.

Tuntuu kuitenkin että osa arkkitehdeistä on kangistunut tiettyihin malleihin ja traditioihin. He ovat kuin umpimielisiä pappeja omalle uskonnolleen. Tuntuu että saatan olla (ehkä joidenkin mielestä) väärä ihminen sanomaan arvioita ammattikunnan edustajista, itseäni vanhemmista henkilöistä. Joskus vain törmään niihin ikävempiin, jotka ovat unohtaneet inhimillisyyden kotiin naulakkoon. Minä en halua tulla sellaiseksi ihmiseksi.

Mietin, olenko oikea ihminen arkkitehdiksi? Onhan vanha sanonta; naisen on tehtävä kaksi kertaa niin paljon työtä kuin mies että häntä arvostettaisiin puoliksiakaan niin paljon. On vielä niitä joiden mielestä nainen ei voi onnistua arkkitehtuurissa.

tehdin työssään vain siksi että on nainen. Loukkaa, että joku edes saattaa ajatella niin.

Ehkä olen liian nuori sanomaan mielipidettäni ääneen eräistä hienoista, lasi- teräsrakennuksista. Minä en ainakaan halua suunnitella sellaisia. En halua suunnitella kaksoislasijulkisivuja. En halua suunnitella rakennusta, jossa jo aulassa seisossani odotan milloin minut ajetaan pois. Pidän kyllä yksinkertaisesta kauneudesta, mutta kaipaen arkkitehtuuriin inhimillistä kosketusta ja persoonallisuutta.

Ainakin kesätyöpaikassani tuoretta nuorta näkemystäni arvostettiin ja siihen kannustettiin. Joku voi olla oikeasti sitä mieltä että luovassa kaaoksessa syntyy jotain hyvää. Jossain sentään kokeillaan asioiden tekemistä omalla tavalla. Uskalletaan.

Kaikeka ei voi saada. Haluaisin silti kasvaa isona oikeaksi arkkitehdiksi joka tekee oikein, tietää arvonsa ja palkkansa, mutta on nöyrä niitä kohtaan joille suunnittelee - ihmisille. Haluan että minulla on muutakin elämää, muutakin kuin arkkitehtuuria.

ARKKITEHTUURI-KRITIIKIN

Haastattelin artikkeliani varten arkkitehtuurin ja median vaikuttajia ja pyrin selvittämään, mitä mieltä he ovat arkkitehtuurikritiikin tilasta nyky-Suomessa. Lähinnä minua kiinnosti kritiikki julkisessa keskustelussa ja mediassa, jotka saavuttavat muitakin ihmisiä kuin arkkitehteja. Olin ihmetelty, miksi Suomessa on muuhun taidekriittikseen verrattuna niin vähän arkkitehtuurikritiikkiä. Erilaisia näkökantojaan esittelevät Arkkitehti-lehden päätoimittaja Harri Hautajärvi, Helsingin Sanomien kulttuuritoimituksen esimies Heikki Helmann, TV 1:n ohjelmistopäällikkö Riitta Jalonen, Alvar Aalto Akatemian johtaja Esa Laaksonen sekä Suomen arkkitehtiliiton pääsihteeri Tuomo Sirkkiä.

Kävi ilmi, että kaikki olivat yksimielisiä arkkitehtuurikritiikin lisäämisen tarpeellisuudesta. Syitä kritiikin vähäisyyteen löytyi kollegiaalisista- ja jääviyskysymyksistä, suunnittelevien arkkitehtien arjen kiireistä ja koulutuksen puutteesta. Kuka tai ketkä voivat siis toimia kriitikoina? Kuinka tulisi toimia kritiikin lisäämiseksi? Toki kritiikkiä esiintyy nykyiselläänkin mediassa. Haastateltavat kommentoivat mediassa esiintyvää kritiikkiä ja arkkitehtuuriuutisointia, ja Helsingin Sanomien Heikki Helmann sekä TV 1:n Riitta Jalonen arvioivat arkkitehtuurikritiikin olemusta omissa medioissaan.

Arkkitehtuurikritiikin ongelmana nähtiin yleisesti ottaen siis se, että arkkitehdit eivät osaa, uskalla tai kerta kaikkiaan ehdi arvioida kollegoidensa työtä. Pelkkä esteettinen näkökulma ei ole riittävää, kritiikin tulisi käsitellä laajemmin arkkitehtuurin toimivuutta ja yhteiskunnallista merkitystä. Kuten Helmann totesi, arkkitehtuurin tuotoksiin törmääminen ei edellytä pääsylippua. Laaksonen puolestaan toi esille kriitikoiden tarpeen tuntea mm. rakennuslakia. Hyvä

kritiikki edellyttääkin arkkitehtuurin vankkaa tuntemusta, ajan ilmiöiden tutkiskelua ja kykyä pätevään analyysiin. Hautajärvi valitteleekin pätevien kriitikoiden puutetta. Hänen mielestään arkkitehtuuriuutisointi on usein ontuvaa; kerrottaessa uusista tai korjattavista rakennuksista suunnittelijoiden nimiä ei yleensä mainita lainkaan. Hautajärvi neuvoo arkkitehteja tekemään lehdistötiedotteet suunnittelemistaan kohteista, ja tarjoamaan niitä tiedotusvälineille. Jos arkkitehdit vaikevat, kukaan ei puhu heidän puolestaan.

Arkkitehtuurikoulutuksessa kritiikin antaminen on perinteisesti ollut toissijainen asia. Tähän on ilmeisesti tulossa kuitenkin helpotusta. Laaksonen kertoi asiasta keskustellun viime keväänä järjestetyssä Kulttuurirahaston seminaarissa. Sen seurauksena on suunnitella Arkkitehti-lehden 100-vuotisjuhlien yhteydessä aloitettava kriitikkokurssi yhteistyössä SAFA:n ja TKK:n kanssa. Tämä rohkaisee uusiakin ihmisiä analyttiseen ajatteluun ja kommunikointiin! Jalosen sanoin, todellisen professionalismin syntyminen edellyttää riittävän monen ammattikriitikon samanaikaista aktiivisuutta.

Helsingin Sanomissa arkkitehtuuria koskevia artikkeleita on kirjoitettu kaupunkisivuilla (Marja Salmela, Antti Manninen), kuukausiliitteessä (Seija Sarti) ja kulttuurisivuilla, joilla toimi 30 vuoden ajan viime keväänä eläkkeelle jäänyt arkkitehtuuriuutisointia Leena Maunula. Helmann kertoo hänellä olleen vahvan journalistinen ote, joka painotui arkkitehtien mielipiteisiin kriitikon omien ajatusten sijaan. Oma makuaan Maunula toteutti lähinnä kirjoittamalla itselleen mieluisasta arkkitehtuurista. Kulttuurisivuilla on meneillään murroskausi, sillä sivuilla aloittavat ensi syksynä uudet kirjoittajat. Helmann on nyt kiinnostunut näkökulmasta, joka

arvottaa ja arvostelee arkkitehtuuria estetiikan rinnalla myös toimivuuden kannalta.

TV 1:llä arkkitehtuurikritiikistä vastaa lähinnä Kulttuuritorstai. Valopilkkumakasiinissa arkkitehtuuri saa Jalosen mielestä kohtuullisesti huomiota. Välillä aiheeseen on paneuduttu perusteellisemmin kulttuuridokumenteissa, kuten viime keväänä Ritva Heikkisen ohjelmassa ”Arkkitehtuurin aika”. Jalonen toteaa Valopilkkun ja dokumenttien otteen olevan analyttinen, ilmiöihin pureutuva osa julkista arkkitehtuurikritiikkiä. Toisaalta hän näkee tärkeäksi punnita arkkitehtuurin rakennustaiteellisia, historiallisia ja funktionaalisia arvoja yhdessä yhteiskunnallisten, psykologisten ja taloudellisten arvojen kanssa. Ohjelmistossa on käsitelty monipuolisesti Töölönlahden makasiinin ja Lapinlahden kohtaloa, ja täten arkkitehtuuri on myös tavoittanut suuremman yleisön.

Hautajärvi arvioi lehdistön kirjoittelua perusteellisesti. Kehuja saivat Kauppalehti Extraan kirjoittava arkkitehti Tarja Nurmi ja tamperelaiseen Aamulehden kirjoittava Jorma Mukala monipuolisista ja kriittisistä katsauksista. Arkkitehtuurin uutisoinnin ja kritiikin osalta maan johtavana päivälehtenä hän piti Kalevaa, johon oululainen arkkitehti Timo Jokelainen kirjoittaa. Helsingin Sanomilla olisi Suomen suurimpana päivälehtenä vastuu julkaista talo- ja ympäristökritiikkiä laajemminkin. Marja Salmelan asunotosuunnittelukritiikkiin hän kuitenkin oli tyytyväinen. Sirkkiä puolestaan oli pannut merkille analyttisen kirjoittelun lisääntymisen Helsingin Sanomissa ja muissakin päivälehdissä, joista Kauppalehti ansaitsi hänen mielestään erityismaininnan. Ammattikunnan omat lehdet puolestaan pyrkivät hänen mukaansa rohkaisemaan debattia. Lisääntyköön ja eläköön siis kritiikki!

TILA

TEKSTI: Sanna Jauhiainen

ARKKITEHTUURI- JA MEDIAVAIKUTTAJAT KANNATTAVAT KRITIIKIN VOIMISTUMISTA MEDIASSA.

KISSA

TEKSTI: Eeva Kyläkoski

Teknillisen korkeakoulun rakentamistalouden professorin, Juhani Käärksen mukaan yksi arkkitehti ei pysty tekemään kuin yhdenlaisia suunnitelmia. Suunnittelussa tehdään valintoja, jotka johtavat haluttuun lopputulokseen. Tekijä voi esittää lopputulosta ainoana mahdollisena ratkaisuna. Sitä se ei kuitenkaan ole.

Kun ei haluta olla vain yhden ratkaisun varassa, etsitään vaihtoehtoja suunnittelukilpailuissa. Kilpailun järjestäminen vie aikaa, mutta tuloksena on paljon erilaisia ratkaisuja ja ideoita jatkokehittelyyn.

Kilpailutoiden arvostelu on vaikeaa. Oikeudenmukaista olisi, että laatutekijät ratkaisisivat kilpailun voiton. Englantilainen Readingin yliopiston rakentamistalouden professori, Roger Flanagan on kehittänyt arvoanalyysin apuvälineeksi päätöksentekoon. Analyysissä määritellään ensiksi painotetut laadun arviointikriteerit. Epäolennaiset seikat eivät pääse tällöin vaikuttamaan liikaa.

Kriteereitä kilpailutoiden arvostelussa voisivat olla esimerkiksi: rakennuksen suhde ympäristöön, orientoitavuus, virikkeisyys, turvallisuus, toimivuus, muunneltavuus, ylläpidettävyyden esitystekniikka ja idea. Itse arvostelukohteet arvostellaan painotetuilla kriteereillä. Kilpailuissa arvostelukriteerit ja painotukset olisi hyvä kertoa kilpailuohjelmassa jo etukäteen.

Esimerkkinä oheisessa kuvassa on sovellukseni edesmenneeseen Raision kirjastokilpailuun. Painotetut kriteerit on saatu vertaamalla kriteereitä toisiinsa. Ruudussa A-H on merkintä A3, mikä tarkoittaa tässä, että olen pitänyt kriteeriä A, rakennuksen suhde ympäristöön, huomattavasti tärkeämpänä kuin kriteeriä H, idea ja esitystekniikka. Kriteeri A on siis saanut kolmen pisteen painotuksen. Sen sijaan ruudussa A-E olen pitänyt kriteereitä yhtä tärkeinä ja molemmat kriteerit ovat saaneet yhden pisteen. Kun kaikki kriteerit on verrattu, lasketaan pisteet yhteen koko vinotaulukosta. Tärkeimmäksi kriteeriksi on tullut suurimmalla pistemäärällä A, 15 pistettä.

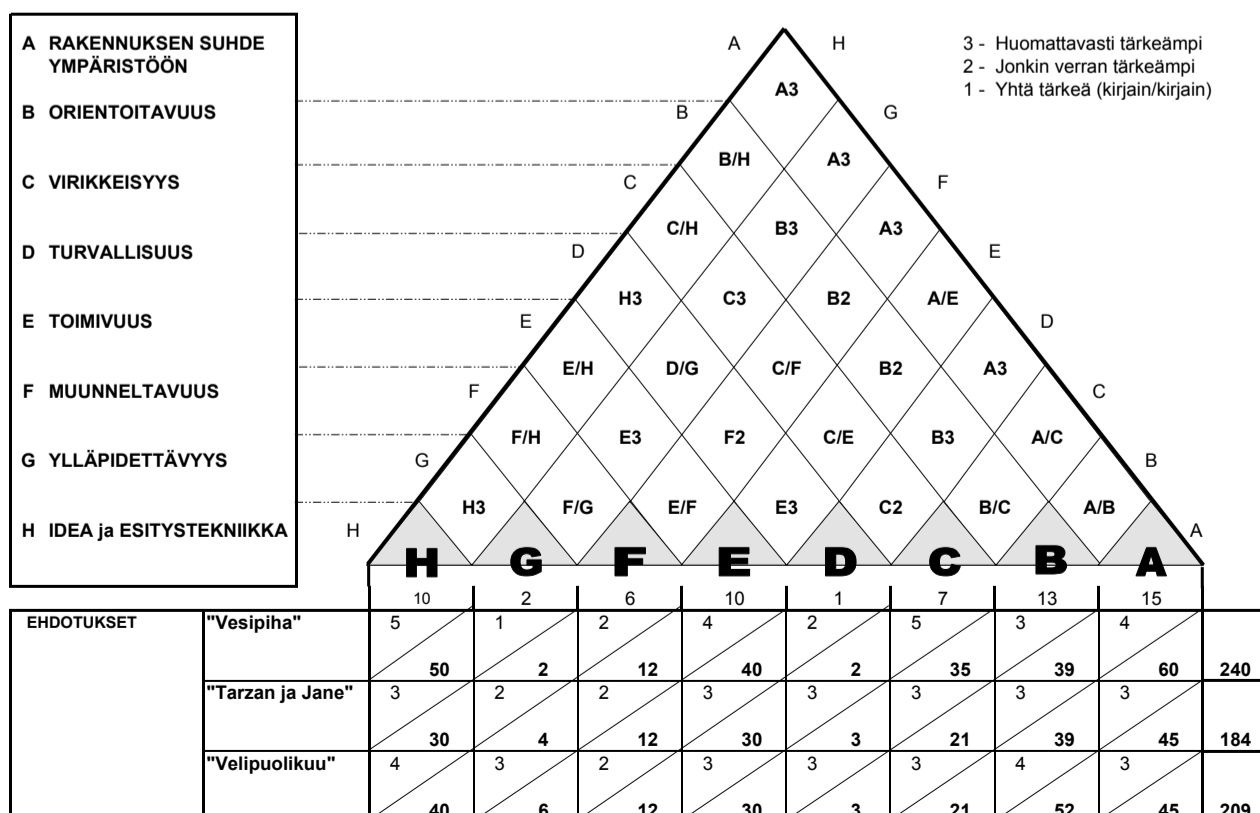
Seuraavassa vaiheessa arvostellaan itse kilpailuehdotuksia arvosanoilla: erittäin hyvä 5, oikein hyvä 4, hyvä 3, kelvollinen 2 ja huono 1. Esimerkiksi ehdotus ”Vesipiha” on saanut kriteeristä A arvosanan oikein hyvä (4). Arvosana kerrotaan painotetulla kriteeripistemäärällä (4 x 15) ja saadaan 60 pistettä. Kun kaikki ehdotusten pisteet lasketaan yhteen, on eniten pisteitä saanut (240) voittaja.

Edullisin vaihtoehto kannattaa kuitenkin toteuttaa. Tällöin ehkä laadullisesti/arkkitehtonisesti parasta ehdotusta ei toteutetakaan. Edullisuuteen vaikuttaa laatu ja hinta. Kukin ehdotus kerrotaan hintakertoimella ja tuloksena löydetään edullisin vaihtoehto. Herkkyytarkastelulla voidaan vielä selvittää tuloksen pitävyys, jos jokin painotus muuttuu.

Kun parasta kilpailuehdotusta ei toteutetakaan, voidaan todeta tyyliä, että onpa kauniita kuvia ja fantasioita. Kultaisella 70-luvulla asetettiin asunokohteissa tavoitehinta niin alas, että vain yhdenlaiset ratkaisut menivät läpi. Kaikki kotkotukset karsittiin. Nykyään on väljemmät kustannusraamit ja rakennuksissa on enemmän vaihtelua. Arkkitehti joutuu kuitenkin usein keksimään kohteeseen halvennusehdotuksia. Tosin suunnitelman kehittäminen itsessään johtaa usein parempiin ja taloudellisempiin ratkaisuihin.

Arkkitehtikoulun harjoitustöiden kritiikissä näkee useita eri vaihtoehtoja. Niistä voi löytää eri ratkaisutyyppisiä ja lähestymistapoja. Ajan henki ja tekijän persoonallisuus vaikuttavat ratkaisuun. Arkkitehti-lehden numerossa 1/2002 Jorma Mukala tutkii valitsemiensa arkkitehtien tuotantoa ja on löytänyt kahden tyyppisiä arkkitehteja: siilejä, jotka tekevät koko elämänsä ikään kuin yhtä taloa ja kettuja, jotka rakennuksen käyttötavan ja paikan mukaan vaihtavat arkkitehtonista otetta.

Arkkitehteja löytyy varmasti monen lähtöön. ”Jos minä olen jänis, niin mikä Pedro sitten on?”, kysyi M. A. Numminen.

5 - erittäin hyvä, 4 - oikein hyvä, 3 - hyvä, 2 - kelvollinen, 1 - huono

Lähteet:

- Flanagan etc.: Life Cycle Costing, Oxford, 1989
- Arkkitehti-lehti 1/2002
- Prof. Juhani Käär, TKK/Rak-63.211 Rakennusten suunnittelutalouden kurssi

ARKKITEHTUURIN KRITIIKKI EDELLYTTÄÄ ARKKITEHTUURIN MÄÄRITTELYÄ

KRITIIKKI ON...

Kritiikki on elämää ylläpitävä ja edistävä voima, joka pyrkii elämänvastaisuuden vähentämiseen. Kritiikki on huolenpitoa ja vastuullisuutta kaikin inhimillisin keinoin, tekoon ja toimintaan tiedolla, taidolla ja ymmärryksellä suhtautuvaa, perustelevaa dialogia. Kritiikki perustuu yhteismitalliseen, ristiriidattomaan, koherenttiin ja koeteltuun ajatusrakennelmaan eli teorian ja käytännön liittoon.

Nihilismi, happamuus, vastakkaisuus, epäily ja kyseenalaistaminen eivät liity kritiikkiin, vaan ne liittyvät elämänvastaiseen ihmiskäsitykseen, katkeroituneeseen mieleen, refleksikäyttäytymiseen, epäluottamukseen, hämmennyksen luomiseen ja negaatioasenteeseen.

Kritiikki on vaikuttavana voimana niin suuri, että väite itsessään ei ole itseisarvoinen tai merkittävä, vaan väitteen perusteet. Kun kaksi arkkitehtia sanoo saman lauseen, voi niiden sisältö olla täydellisen erilainen arkkitehdin henkisen suuruuden mukaan. Väärin kohdennettu voima lamaannuttaa tai typeryttää helposti yhden opiskelijapolven toisensa perään.

IHMINEN JA MAAILMA OVAT...

Ihminen ja maailma ovat arkkitehtuurin perusta. Kenties tärkein määriteltävä arkkitehtuurissa on arkkitehdin käsitys ihmisestä. Hänen on otettava etukäteen kantaa niin ihmisen eettiseen, erootiseen, henkiseen ja toiminnalliseen vapauteen kuin vastuuseenkin. Tästä rakentuvat arkkitehdin tahto, tarkoitteet, eetos ja intentio.

Arkkitehtuuri vaikuttaa maailmaan sisällön jalostumisen ja aineen järjestyksen tasoilla. Jokainen arkkitehdin teko muuttaa pysyvästi ja peruuttamattomasti ympäristön rakenteita. Tämän vuoksi arkkitehdin on määriteltävä kantansa tekojensa laadun ja muodon suhteen. Tämä ei olekaan niin yksinkertaista, sillä jos arkkitehdin sisin tahto ja pyrkimys jäljitettäisiin, hän on suunnitellensa ja toteuttaessaan joutunut luopumaan lähes kaikista periaatteistaan. Ja hän silti jatkaa toimintaansa.

Todellisuus yhdistää ihmisen maailmaan. Taide ja arkkitehtuuri liittävät ihmisen maailmaan, illuusio vieraannuttaa maailmasta. Sama kääntäen: arkkitehdin on valittava kanta toden tai kuvan ja harhan puoleen. Tehdäkö ruokaa vai ruuan kuvaa, kantaako pilari kuormaa vai kuorman kuvaa? Onko näköisyys arkkitehdin asia ja insinööri tekee sisuksen? Arkkitehdista on tullut pintojen sommittelija, tilaohjelmien toteuttaja. Hän on Suuren Rakennusprojektin harmiton hiiri, joka on ajettu epävarmaan liekaan kiitollisuudenvelan alistamana ja kilpailuvoittojen ylpistämänä. Tätä on arkkitehti kollektiivina, rakennusalan kurjalistona. Mitä olisikaan autotehdas tai kommunikaatioala, jos visiointi- ja muotoiluosasto olisi amputoitu!

ARKKITEHTUURIN MÄÄRITELMÄ

Arkhé ja tekton, ylimmän taito, ylin rakentamistaito, johtava ja suvereeni taitotekoisuus. Arkhé ja tekton siis ei ole keskinkertaista tai vajaataitoista. Tämä etymologiasta, entä laatu ja sisältö? Rakentamisen evoluutiotason ylin on arkkitehtuuria, väliin jäävät rakennuksilla taiteilu, rakennusarkkitehtuuri, talojen tekninen toteutus, asunomessut ja rahvaan rakentaminen. Outoa kyllä, ihmisen sisin on tasan arkkitehtuurin ymmärtäjä, mutta miten kauas ihmisyydestä onkaan asunomessuiliija etääntynyt? Arkkitehtuuri on ylintä laatua ja täyteläisintä sisältöä.

Arkkitehtuuri ei ole kieli, se ei ole rakennustaidetta, ei jäänyt musiikkia eikä mitään muutakaan kiertoilmaisua eikä semanttista harhaa. Arkkitehtuuri on alkuasumuksen uuteraa, älykästä ja taidokasta laadintaa, rakentamista ja kumulatiivista koostamista. Koska asumuksella ei ole esikuvaa, ei mallia eikä toteutumismuotoa luonnossa, ihmisen suurimpana tehtävänä on täydentää luontoa ihmiselämän tavoitteisiin sopivaksi.

8 Arkkitehtiopiskelija

ARKKITEHTUURIN KRITIIKKI SYNTYY ARKKITEHTUURIN TEORIASTA, YLIMMÄSTÄ RAKENTAMISTAIDOSTA JA VASTUULLISESTA ARVIOINNISTA. ARKKITEHTUURILLA ON KRITEERIONSA ELI MÄÄRITTELYJOUKKONSA, YLIN TAITO ON YHTÄAIKAA SEKÄ UNIVERSAALIA ETTÄ AIKALAISUUTEN PERUSTUVAA, JA VASTUU ON YLIAIKAISTA, MESTARILTA OPPILAASEEN SIIRTYVÄÄ.

TEKSTI JA KAAVIOT: Juhani Risku, arkkitehti SAFA

MÄÄRITELMIÄ

Taiteen pääluottuvuudet ovat teatteri, musiikki ja arkkitehtuuri. Niiden yksilölajeja ja synnyttäjiä ovat runous, kirjallisuus, sävellys, soittotaito, arkkitehtuurin teoria ja rakentamistaito. Taiteen kolmea ulottuvuutta yhdistää leikki.

Arkkitehtuurin kritiikki edellyttää arkkitehtuurin määrittelyä. Arkkitehdin on tiedettävä eli määriteltävä mitä hän tekee, hänen täytyy toimia kokonaisuena ihmisenä eli ajatella ensin, tehdä ja ajatella ja lopuksi katsoa tulosta ja ajatella. Sen jälkeen kannattaisi pohtia menneitä, ajatella, miettiä tulevia, ja taas suunnitella. Eli teoriaa ja käytäntöä. Päättää ja käsiä. Kumman ottaisit arkkitehdista pois, jos hän ei ajattele tai suunnittele? Amputoi ensin pää, pääset ´nykyarkkitehtuuriin´.

Alla olevan käsitteen ´arkkitehtuuri´ tilalle voidaan vaihtaa käsitteet taide, musiikki ja teatteri.

ARKKITEHTUURI ON...

- Arkkitehtuuri on ihmisen ylintä eettistä, erootista, henkistä ja toiminnallista vapautta ja vastuuta
- Arkkitehtuurilla on aina jotain pyhitettävää
- Arkkitehtuuri edistää elämää
- Arkkitehtuuri on ihmistekoisuuden ylintä tasoa
- Arkkitehtuuri on ainutkertaista
- Arkkitehtuuri syntyy täydellisenä
- Arkkitehtuuri on pyyeteöntä
- Arkkitehtuuria tehdään lahjaksi
- Arkkitehtuuri on ehdotonta
- Arkkitehtoninen teos on aina enemmän kuin mitä tekijä ymmärtää
- Arkkitehtuurissa yhdistyy tieto, taito, ymmärrys ja kritiikki
- Arkkitehtuuria ei voi tehdä itselle
- Arkkitehtuuria ei voi tehdä yksin

- Arkkitehtuurissa ei ole aggressiota, uhoa, itseilmaisua, kuvaa, harhaa eikä petosta
- Arkkitehtuuri ei ole terapiaa.

Taiteiden johdannaiset, kavennetut taiteet ja aputaiteet sijaitsevat yksilölajeina, terapeuttisina ja viihdyttävänä tai kuva- ja ilmaisutaiteina päätaiteiden lähistöillä. Näitä ovat mm. maalaustaide, kuvanveisto, musiikin ja teatterin viihteelliset muodot. Rikos- ja sairausluokituksen mukainen toiminta ei ole taidetta.

Arkkitehtuurin lyhyt määritelmä: Luontoa täydentävä, esikuvatonta, ainutkertainen ja ihmistekoinen asumus, joka mahdollistaa eettisesti, eroottisesti, henkisesti ja toiminallisesti vapaan, vastuullisen ja intohimoisen elämän, on arkkitehtuuria. Muu professiota edellyttävä ja taidentava rakentaminen on rakennustaidetta, taiteilua rakennuksilla. Elämän ylläpitämisen kannalta välttämätön rakentaminen on prosessirakentamista (sillat, junanradat, tietyt tehtaot, lähiöt, rahvaan rakennukset). Elämänvastainen rakentaminen on väkivaltarakentamista.

Taiteen pääluottuvuudet määrittävät ihmisen olemassaoloa: Musiikin ulottuvuus on ihmisen universaali, kaukokaipuinen liikuttaja. Arkkitehtuurin ulottuvuus on ihmisen ja maailman, ihmisen ja luonnon, ihmisen ja tilan vuorovaikutusta. Teatterin ulottuvuus on ihmisen kansakäymisen, ihmisten välisten suhteiden ja nyt-hetken ihmisyysyden olemassaoloa.

Musiikki, teatteri ja arkkitehtuuri yhtyvät käsitteettömästi, jännitteettömästi ja vailla negaatioita leikissä ja tanssissa, vapaana ajasta, aineesta ja avaruudesta, vailla ajatuksen rasiitteita. Tässä on

myös ratkaisun avain taiteen suureen vajeeseen: kaikki alistetaan käsitteille, kiireelle, ristiriitaisille intresseille ja pirstoutuneelle syntyprosessille.

Leikki on suvereenia, itsellistä mutta pyyeteöntä, yksin tehtyä mutta jaettavaa, primitiivistä, automaattista ja imaginaaria, välttämätöntä ja vapauttavaa. Leikki ei ole valtaa tavoittelevaa, väkisin tekemistä eikä sisulla läpi harmaan kiven puurtamista.

Arkkitehtoninen syntyyhetki, arkkitehdin pyhin ja herkin ammatillinen omaisuus, ratkaisee kaiken: millä tahdolla ja rohkeudella, millä aineksilla ja rakenteilla, millä taidoilla ja ymmärryksellä asumus syntyy. Luonnostelun kätketyn hetken, mielen, käden, kynän ja paperin liittona, täytyy olla käsitteetön ja universaali. Idean pitää olla ainutkertainen, työstön taidokas, teoksen on vapauduttava omaan elämäänsä. Arkkitehtonisen kehän kierros täytyy kumulatiivisena teoriana syvään arkkitehdin, hänen ajattelunsa ja rakennustensa olemukseen.

Arkkitehtuurikilpailuissa tarvellaan arkkitehtonisen synnyn tärkein hetki, luonnostelun, ajatusten ja muoto-opin täyteläinen liitto. Ihmisanalogiana tällainen vajaa syntyy rinnastuu muutaman kromosomin puutteeseen tai liian lyhyeen odotusaikaan. Arkkitehtoninen syntyy edellyttää täydellisen toisenlaiset olosuhteet kuin mitä arkkitehtuurikilpailut tarjoavat. Tässä on myös syy suomalaisen nykyarkkitehtuurin puutteeseen. Kansallinen arkkitehtuurionnetto-muus, kilpailuinstituutio, ei sisäisen rakenteensa ja tavoitteidensa vuoksi kykene tuottamaan arkkitehtuuria. Sitä syntyy vain vapaana voittamisen kiihkosta, reaktiivisista lähtökohdista ja satunnaisesta arviointimekanismista.

ARKKITEHTUURIN ANALOGIAT

Arkkitehtuuri on yhteismitallinen ja yhtenevä synnyltään, kasvultaan ja olemukseltaan luonnon ja ihmisen kanssa. Pintarakenteet, joihin semioitiikan työkalut ja ajatuskulut pureutuvat, ovat arkkitehtuurin kannalta vähämerkityksisiä elleivät peräti tyhjiä. Mitä sanoisi semiootikko pilarin gravitaatiovoimaisesta olemuksesta? Tai tulen ja tulitikon ideasta? Sensijaan paljon puhetta generoittu tapettien kuvioista, pilarien tyyleistä, ja tulitikkurasian kansista.

ARKKITEHTUURIN KRITIIKKI

Kritiikki on rakenteeltaan ja osumatarkkuudeltaan riippuvaista kritikon, kohteen ja sisällön, ja tavoitteiden laadusta.

Valmistava kritiikki (esim. opiskeluvaiheessa, harjoitustöissä, workshoppeissa) etenee muoto-opin perusteiden kanssa kasvavana kriteeriojärjestelmänä (opiskelun aikana). Se kohdistuu kumulatiivisesti tiedon, taidon ja ymmärryksen mukaan.

Prosessikritiikki (esim. rakennussuunnittelussa, toimiston vuorovaikutussuhteissa) on teoksen syntävaiheen kritiikki, joka ohjaa teoksen syntymä ja ehti vaikuttaa syntyprosessiin. Se on vuorovaikutteista, vastavuoroista ja dialogiin perustuvaa.

Päivänkritiikki (esim. päivä- ja aikakauslehdissä) on kuvailevaa, selostavaa, fragmentaarista, satunnaista osuvuutta, reaktiivista, sen kriteeriojärjestelmässä on vajavuutta. Päivänkritiikki elää kirjoittajan ymmärryskyvyn rajoissa ja sen intressi journalistinen (jour = päivä). Tämän lajityypin kritiikki tavoittelee katu-uskottavuutta mm. establishmentin keinoin, eli suurten päivälehtien tai julistuksellisen aseman myötä (opettajuus, museonjohtajuus, lehden päätoimittajuus, professuuri...)

Jälkikritiikki (usein harjoitustöiden kritiikki, päivälehtien kirjoitukset, arkkitehtuurikilpailut) kohdistuu valmiiseen teokseen, yleensä myöhässä vaikuttavuuden kannalta. Jälkikritiikki on ilmiäsun ja ulkoisten seikkojen arviointia, parhaimmillaan osuvia arvauksia arkkitehtonisuudesta. Kritikon tiedonhankinta ja intressi ratkaisevat syvyytason.

Muoto-oppi on kokonaisuus, joka yhdistää ihmisen, maailman ja asumuksen. Jokainen teos syntyy arkkitehtonisen kehän reittiä siten, että muoto-opin komponentit sisältyvät erottamattomina kaikkeen suunniteltuun ja rakennettuun. Jos jokin jää vajaaksi, syntyprosessi, komponentit tai ihmisen ulottuvuudet, kyse ei ole arkkitehtuurista.

Ongelmana on tämän kriittikilajin väärä ajoitus, se on vaikutukseltaan merkityksetöntä.

Takautuva kriittikki kohdentaa arkkitehtoniset kriteeriot muinaisiin (yliaikaisiin) kohteisiin kuten pyramidit, Erechteion, Senaatintori. Se seuraa arkkitehtonisuuden universaalia muoto-oppia ja koettaa ymmärtää aikalaisuutta. Tämä kriittikilaji pudottaa useita arkkitehtuurina pidettyjä rakennuksia alemmalle tasolle.

Pintakriittikki (vrt. päivänkriittikki, arkkitehtuuri-kilpailut, arkkitehtikoulut) on rakennustaiteen ym. kavennettujen toimialojen sisäinen kriittikki-järjestelmä, kirjoittelu, selostus, kuvailu... Se on tahallaan huonoa ja perusteetonta, satunnaista ja itseensä tyytyväistä.

Pseudokriittikkiä (vale-, harha-, näennäiskriittikki) ylläpitää happamuus, katkeruus, viha, kateus, opportunismi, pahansuopuus, pelossa puolustautuminen...

Mestari-kriittikki (mestari-oppipoika -suhteessa, harjoitustöissä, workshoppeissa) on "luotettavien lauseiden kriittikkiä", ymmärtävää, keskustelemaa ja henkisesti erityisen uuvuttavaa. Mestari-kriittikki on henkilöidonnaista ja se perustuu luotta-mukseen.

Lähestynässä kriittikissä (laajojen kokonaisuuksien yhteydessä, yhteiskunnallisesti tärkeissä asioissa) eri näkökulmista lähestyvät osakriittikit tapailevat kokonaisuutta, asiantuntijat kokoavat kriittikin työnjakoa noudattaen.

Kumulatiivinen kriittikki (tyylijen debatti, establishmentin kriittikki) on pitkällä aikavälillä kertyvää kriittikkiä, joka saattaa patoutua, jännitteet kohota ja lopulta purkautua vallankumoukseen.

KRIITIKON KOMPETENSSI

Arkkitehtuurin kriitikon on täytettävä melkoinen vaatimusjoukko: pitää määrittellä mitä arkkitehtuuri on, pitää koettaa synnyttää arkkitehtuuria määrittelmänsä mukaan, täytyy osallistua sekä aikalaiskeskusteluun että ajatukselliseen keskusteluun historiallisten arkkitehtien kanssa. Näitä referenssiarkkitehteja ovat mm. Ledoux, Gaudi, Le Corbusier, Pietilä. Aikalaisista kannattaa haastaa itsensä esim. Calatravan, Takasakin ja Gehryn kanssa.

Jokaisen arkkitehdin velvollisuutena on toimia seuraavaa sukupolvea kasvattavana kriittikkona. Tämä olisi mahdollista koulujen ja toimistojen normaalissa toiminnassa, mutta tyyppinen arkkitehdin kehityskaari johtaa etäälle arkkitehtuurista ja samalla arkkitehtuurin kriteerioista, siis myös kriittikistä. Nykyarkkitehtien kouluttajat, 20-40 -luvulla syntyneet arkkitehdit menettivät kiihkeiden rakennusvuosien aikana otteensa rakentamiseen ja koulutukseen. Opettajiksi lajitui sisällyksettömiä toimistonvetäjiä, joiden kompetenssin hedelmiä kärsitään koko rakennetussa ympäristössä.

ARKKITEHTI SITEN...

Arkkitehtiin kohdistuu useita vaatimuksia, jotta hän täyttäisi arkkitehdin vaatimukset ja erottuisi rakennustaiteilijoista. Sen lisäksi, että arkkitehdin täytyy määrittellä arkkitehtuuri, maailma- ja ihmiskäsityksensä, hänen on julkistettava ne. Julkistaminen voi toki tapahtua takautuvasti tai ulkopuolisten toimesta tutkimuksen, ja arkkitehtonisen arvioinnin kautta, mutta se on luotettavampaa, mitä vähemmän tulkitaan ja selitetään teorian, eli ajatuksen ja henkisen sisällön, tavoitteellisen ja yhteismitallisen käsityksen ja toteutuneen vastaavuutta.

Arkkitehdin itseisarvoisia ominaisuuksia ovat diversiteetti ja dynaamisuus. Diversiteetti tarkoittaa toiminnan ja taitojen moninaisuutta, joka ilmenee arkkitehtonisen synnyn, luonnostelun, muoto-opin ja toteutustavan monimuotoisuutena. Arkkitehti ei siis tee vain yhtä rakennusta koko elämänsä, vaan arkkitehtoninen muodon-anto ja muotojen typologia on monilukuista.

Yhden asian kehittäly ja vähäinen astevaihtelu on vain yksi arkkitehtonisuuden lajityyppistä, yhden rakennustyypin evoluutiopolku.

Lopuksi yksi myyttisimmistä mutta usein todentuvista kriteerioista: kuolema manifestoi arkkitehdin. Muoto-oppin yhtenevyyssääntö täyttyy tässäkin.

ARKKITEHTIKOULUT..

Arkkitehtuurin herkin hetki on arkkitehtuurin synnyttämisen hetki. Se intiimi ja yksinäinen, salainen ja kätketty tilanne, jossa kaikki kymmenet, jopa sadat tuhannet muuttajat saavat muotonsa mitä herkimmän kynäpiirron karkealla kitkalla paperin, grafitin, käden, mielen ja intention kautta uudeksi ja ennen olemattomaksi kokonaisuudeksi. Sellaiseksi mikä saattaa yhteen maailman monimutkaisuuden, verenkierron, hermorakenteen, ajatusten ja tahdon, rakenteiden gravitaatiovoimat ja pilkotut kvanttitasut. Ykseydeksi, jossa kaikki osat ovat paikallaan, kaikki vaikutussuhteet ovat tasapainossa ja kaikki elämää mahdollistavat arkkitehtoniset komponentit ovat läsnä. Kaikki. Vain kaikessa on kylliksi. All is enough.

Jos arkkitehtuurikriittikkiä kohdistettaisiin arkkitehtiosastojen tutkimukseen, saattaisimme huomata valloittaneemme kaikki muut alat paitsi arkkitehtuurin: sosiologian, insinööritieteet, kieli-tieteen ja osan filosofiaa. Mieluummin pyritään platformeissa, semantiikassa ja tyyliissä kuin määrittämään arkkitehtuurin olemusta, luonnostelun syntyvoimaa tai kantavan rakenteen vaikutusta lasta kantavaan naiseen. Rakentamisen ja arkkitehtikoulutuksen rakenteet järkkyvät, kun arkkitehtuurin määrittely, synnyttäminen ja kriittikki alkavat. Tähän voi mennä vuosikymmen, mutta arkkitehtuuri, se promillen osa rakennetusta, voi hyvin. Huonosti voivat arkkitehtuurin sijaistointiminta, rakennustaide, rakennusala, kirjassilmäiset opiskelijat, arkkitehtiseura, ja ihmisen kaiken tämän myötä.

Arkkitehtikoulun asema arkkitehtuurin määrittelyssä on neutseellisen puhdas. Kymmenet uudet sielut työstävät ja pohtivat omista turmeltumattomista lähtökohdistaan, motivoituneina hyvässä ohjauksessa kompleksisinta kokonaisuutta, ihmisen asumusta ja tyyssijaa maapallolla. Tässä

kriittikillä, huoltapitävällä ja perustelevalla oppikokonaisuudella on erityisen henkilöityvä merkitys. Kuka sanoo ja mitä, ja millä perusteilla? Tosin kuka uskaltaa ahjioon, jossa valmiiksi paatunut sielu ja besserwisser halveksii uuvuttavaa työtä ilman tahtoa, pohtii itsensä ilmaisua yksinkertaistamisen pyhällä julistuksella tehdäkseen tarkoituksetoman ja purettavaksi aiotun suurhallin piirustukset kansainväliseen kilpailuun!

ARKKITEHTUURIN JA KRIITIKIN VÄHÄISYYS

Ei ihme, että arkkitehtuurin kriittikkiä ei juurikaan ole, kun arkkitehtuuriakin on niin harvassa. Mistä löytyisivät nämä arkkitehtonisen synnyttämisen taitajat, joista muutamat lajittuisivat arkkitehtuurin kriittikin sivutoimeen ja joku jopa arkkitehtikouluun vastuulliseksi ohjaajaksi? Vastaus: nykyoloissa joudumme tyytymään rakennustaiteen ajopuuhun, joihinkin suuriin lupauksiin, joiden kilpailujen kovettama keskenkasvuinen gloria paatuu itsekorostukselliseen omahyväisyyteen. Aina on "vastuullinen" ja "huolestunut", joka nostaa kaltaisensa, kuten opettajaseminaariin hissukka valitsee hissukkansa. Arkkitehtuurista kirjoittaminen edellyttää myös liikaa. Siksi kaikki teksti muutetaan sumeaksi, epäselväksi ja täyteen semioottista ja merkityksellistä sekamelskaa, jossa kieli korvaa substanssin, käsitteet olemuksen ja diskurssi toiminnan. Juuri kun tarvitsimme arkkitehdin, intohimoisen ja käsitytöitöisen rai-vaajan, rakentajan ja rakastajan, joka kirjoittaa ja keskustele, työstää ja tukee.

Kirjoittaja on entinen konepajaseppä, Nokia Oyj:n Generation Nokian sisällöntuotantojohtaja.

Lähteitä:

- Artikkeli perustuu Riskun julkaisematomaan käsikirjoitukseen "Arkkitehtuurin muoto-oppi" 215 s., 2002
- Juhani Risku, Arkkitehtuuri ja feminiinisyytys, Uusi Nainen 3/2002
- Juhani Risku, Muutos ja hitausvoimat, Uusi Nainen 8/2002

Ihmisen itseisarvoisina ulottuuksina ovat eettinen, eroottinen, henkinen ja toiminnallinen vapaus. Arkkitehtuuri on tämän vapauden tyyssija, jossa viettivoimat saadaan täyteläisinä elämän edistämiseen.

Arkitehtuuri ympäristön rakentamistatona	Ihminen	Luonto	Muoto-oppi	Synty ja olemus	Sopusointu	Taide	Rakennus	Kriittikki	Osuus rakennustuotannosta %	Rakentamisen kasvu, evoluutiopolkuja
	eett., eroott., henk., ja toiminnallisuuden taidantaminen	kasvaa osaksi maailmaa, luontoa ja ihmistä	kätketyn kauneuden muoto-oppi	rakkaussyntyistä, elämää pyhitävää, lopullista	sopusoinnun kaikki tasot täydellisinä	Musiikki, Teatteri, Arkkitehtuuri	asumus, eroottinen tila	kriittikki ei pure	n. 0,001	Killemoreeni, Chandigarh
Arkitehtuuri taiteena	eett., eroott., henk., ja toiminnallisuuden kehittäminen	luonto ja arkkitehtuurin muoto-oppit yhdistyvät	muoto-opin jalostus	rakkaussyntyistä, elämää taidentavaa, neitseellistä	prosessi, välttämätön on tarpeellista sopusointukokelija	Arkkitehtuuri saavuttaa kokonaistaideteoksen tason	asumus, universaali rakennus ihmiselle	sisäinen kriittikki mahdollista	n. 0,01	Delhi, Ronchamp, Villa Savoye
Arkitehtuuri	eett., eroott., henk., ja toiminnallisuuden oivaltaminen	luonnonharmonian luontominen, teknologian taidemus	muoto-opin luominen, muoto-oppin primitiivijohdannainen	rakkautuodellista, alkuperäistä	sopusoinnun määrittely	Arkkitehtuuri kehittää rakennusosilla ja taitteen komponentteja ja kokoa niitä yhteen	asumus, alkurakennus	luodon muoto-opin kriittikki	n. 0,1	Kaleva, Villa Jacquemant
Rakennustaide	uskonon, suvun, kansan ja teknologian suorittamaa, arkkitehti automaattina	luonnon ja rakentamisen konfliktit, lahjalisesti tai etjoppuuna	muoto-oppia, joka on traditiomaailman välttämättömyyden ja muoto-oppin	kuvalista, harhaista, tarokasta mutta alituvaa, opportunimista	vajaa satumainen vahingossa syntyvä	Rakennuksilla ja rakennusosilla taitelluuta ja kikkailua	talo, asumuksen kuva	kriittikki eett., eroott., henk. ja toiminnallisuuden edistämiseksi	n. 1	Kalvo, jonka vain esim. Le Corbusier läpäissyt
Prosessi-rakentaminen	hengissäselviytyminen opettaa nerokkuuksia, puolustautuva	luonnon hyödyntäminen ihmisen hyväksi	harhan ja elämänvastasaisuuden muoto-oppi	hyötysyntyinen, elämää ylläpitävää, välttämätöntä	minimisius kaikista sopusoinnun osista	ei taidetta, vaan prosessia	kasarmi, disney-rakennukset, valian rakennuttamat talot	takautuva kriittikki edistää kehitystä	n. 50	Valitkaa arkkitehtien työstä rakennustaiteita ja prosessirakentamatta arkkitehtuurihöysein
Väkkäytä-rakentaminen	syystä elämänvastasaisuudelle alistunut	luonto ja ihmisen vihollisina	harhan ja elämänvastasaisuuden muoto-oppi	harha – viha – hyödy, petos pillossa, elämän vastaisia	sopusoinnon, puhtaan ristittäinen	taiteen alistaminen elämänvastaiseen toimintaan			n. 49	Kalvo, jonka alle esim. Albert Speer pääsi

Arkkitehtuuri on rakentamisen ylin sisällö- ja laatuosa. Arkkitehtuurin sisäisesä evolutiossa perustasolla synnytetään uusia arkkitehtonisia ilmenemismuotoja ja aineksia. Tämä jakuu arkkitehtonisenä taidentamiseksi aina yhden lajiittypin täydellistämiseen. Henkisesti ja taiteellisesti vaatimattomampi toiminta ja tavoitteellisesti opportunisuusmmat rakentamistatona ovat mm. rakennustaiteita ja prosessirakentamista, rauhan rakentamista ja vahingollista rakentamista.

EKONOMIASTA EKOLOGIAAN

MODERNISMILLA OLI AIKANAAN VISIO LUONNONLÄHEISESTÄ ASUMISESTA. NYT KUN IHANTEET OVAT JÄÄNEET MARKKINAVOIMIEN JALKOIHIN, ON AIKA ETSIÄ IHMINEN TEHOKKUUSLUKIJEN TAKAA. ELINYMPÄRISTÖN HYGIENISOITUMINEN JA TEKNISTYMINEN ON MUUTTANUT MUTKATTOMAN TAPAMME KOHDATA LUONTO PELONSEKAISEKSI, VIERAANTUNEEKSI – TAI ELÄMYSHAKUISEKSI. VOISIKO LUONNONMUKAINEN JA KESTÄVÄ RAKENTAMINEN JA UUSISTA TAVOITTEISTA JOHDettu MODERNI ARKKITEHTUURI EHEYTTÄÄ MEIDÄN TEKNOHUUMASSA HEIKENTYNYTTÄ LUONTOSUHDETTAMME?

TEKSTI: Pekka Saatsi
KUVA: Manu Humppi

Modernit rakennustavat ovat tuoneet tullessaan monenlaisia ongelmia luonnolle – ja samalla ihmiselle osana luontoa. Esimerkkejä ei tarvitse hakea kaukaa: kierrätyskelvottomat, saastuttavat rakennusmateriaalit muistuttavat kyllä olemassaolostaan homeongelmina ja kaatopaikkoina. Ylikireät aikataulut ja halvimmat keinomateriaalit tuovat säästöjä voittoa maksimoivalle rakennuttajalle, mutta yksilö ja yhteiskunta maksavat hölmöilystä korkoineen korjauskustannuksina, sairaanhoitokuluina ja poissaoloina työstä – puhumattakaan muovinmakuisen, köyhän ympäristön merkityksestä ihmisen henkiselle hyvinvoinnille. Puhuessani ekologisesta rakentamisesta tarkoitan etenkin luonnonmukaista rakentamista. Ekologista rakentamista on pyritty ratkaisemaan myös uuden teknologian keinoin. Muun muassa Kai Wärtaainen on etsinyt uusista materiaaleista keinoja ekologiseen rakentamiseen. Tämän päivän unelmatalo kätkee sisäänsä pelejä ja vehkeitä kuin uusi henkilöauto. Erilaisin laittein voidaan tarkastella, säädellä ja hallita rakennusten sisäilmaa, energiankulutusta ja ilmanvaihtoa. Ehkäpä kännykän välityksellä voidaan vastata ovipuhelimeen ja laittaa saunakin lämpiämään. Mutta entä jos tekniikka pettä? Monet viime vuosien rakennuksista näyttävät upeilta – ainakin uusina ja varsinkin laadukkaalle paperille painetun lehden kuvissa. Aallon mielestä rakennuksia tuli arvioida vasta kolmenkymmenen vuoden kuluttua rakentamisesta. Aito ja rehellinen rakenne näyttää hyvältä vielä raunionakin. Ja mikä keskeistä, luonnollinen talo *tuntuu* hyvältä ja oikealta. Luonnonmukainen rakentaminen sisältää ekologisen näkökulman.

Ekologinen rakentaminen käyttää paikallisia materiaaleja ja työvoimaa. Käytettävät arkkitehtoniset ratkaisut, materiaalit ja työtavat ovat teknisesti, eettisesti ja visuaalisesti kestäviä eivätkä juuri kuormita luontoa tai kuormittavat hyvin vähän verrattuna siihen, jos samankaltainen projekti olisi toteutettu tavanomaisin menetelmin. Myös turhan seinäpinta-alan luomista on vältetty. Lyhyesti sanottuna ekologisen rakentamisen suhde luontoon on kestävä. Emme tarvitse erikseen ekologista rakentamista, vaan ekologisen näkökulman tulisi olla itsestään selvä valinta-peruste ratkaisuja tehtäessä. Usein unohdetaan visuaalisen kestävyuden merkitys. On todettu, että rumiksi koetut talot puretaan nuorempina kuin olisi teknisesti tarpeellista. Energiasta noin 40 % kuluu rakentamisessa ja rakennusten käytössä, joten järkevää on käyttää mahdollisimman paljon olemassa olevia rakennuksia ja rakenteita, joita täydennetään tarvittaessa hienovaraisesti. Hyvä esimerkki on viime vuosina toteutetut toimistot, koulut ja ateljeetit vanhoihin, aiemmin arvostamattomiin teollisuusrakennuksiin. Samalla saadaan parhaimmillaan inspiroivaa, ajallisesti kerrostunutta ympäristöä.

High-tech –orientoitunut ekologinen ajattelu tähtää tulevaisuuteen, tietoverkkojen ja uusien materiaalien mahdollisuuksiin. Luonnonmukainen rakentaminen taas on perustaltaan muinaista. Syyriasta on löydetty 10 000 vuotta sitten raken-

nettuja savitaloja. Ensimmäisten rakennustenhan on täytynyt olla varsin askeettisia ja luonnon materiaaleista tehtyjä. Luonnonmukaisia materiaaleja ovat mm. savi, olki, hirsi, turve ja luonnonkivi. Näitä materiaaleja on käytetty joka puolella maailmaa vuosituhansien ajan. Paikallisista olosuhteista riippuu, mikä on kestävä kehityksen mukainen valinta. Puu on meillä pohjoisessa ekologinen materiaali, mutta Italiassa ei. Joskus mielekäs, paikallinen materiaali voi olla vaikkapa käytetyt auton vanteet (Reuter, Hollmén, Sandman: Naisten keskus, Senegal 2001). Myös luomuna markkinoidut materiaalit saattavat harhauttaa, esimerkiksi monet pellavaeristevalmistajat käyttävät tuotteissaan synteettisiä sideaineita. Viimeksi Suomessa oli todellinen savi- ja olkirakentamisaalto sodan jälkeen, koska moderneja materiaaleja ei ollut saatavilla tai ainakaan varaa niihin. Viime vuosina kiinnostus luonnonmukaiseen rakentamiseen on ollut nousussa muun vihreän liikkeen siivittämänä. Nyt kun suurin ekobuumi alkaa olla ohi, on aika katsoa, mitä jäi käteen ja lähteä jatkamaan eteenpäin. Haasteena on luoda konkreettinen muoto käsitteelle ekologinen arkkitehtuuri, jonka rakennustaiteellisena lähtökohdasta voidaan pitää rakennuksessa tapahtuvaa toimintaa (luonnonläheinen asuminen), materiaalin käyttöä ja paikan henkeä.

Tällä hetkellä missään kolmesta arkkitehtuurikoulusta ei järjestetä ekologisen rakentamisen kursssia. Tampereella kurssi järjestettiin aiemmin, mutta osastonjohtajan mukaan ekologia ei tuonut lisäarvoa arkkitehtuuriin; saatiin vain turvekattoisia taloja. Nykyään käytössä on läpäisyperiaate, eli ekologinen näkökulma läpäisee periaatteessa koko koulutuksen tullen kaikilla kursseilla esiin yhtenä osa-alueena. Ekologinen rakentaminen on kuitenkin niin keskeinen ja laaja asia, ettei sen opettamista saa jättää epämääräisiin sivulauseisiin. Erillinen, pakollinen kurssi olisi parempi siinäkin mielessä, että opettajakunnan ja siis myös kurssien heterogeenisyys antaa opiskelijalle erilaisia näkökulmia pureskeltavaksi.

Arkkitehti-lehden (3/2002) pääkirjoituksessaan Harri Hautajärvi näkee 2000-luvun tärkeiksi suuntaviivoiksi biologisen kirjon vaalimisen ja luonnon aineellisten kiertokulkujen hyödyntämisen, luonnonmukaisen ja kestävä rakentamisen, uusiutuvat ja uudelleen käytettävät materiaalit ja energianlähteet sekä ekotehokkuuden, joka tarkoittaa luonnonvarojen käytön vähentämistä murto-osaan. Ajatukset ovat kannatettavia eivätkä saa jäädä ainoastaan muutaman idealistin pyrkimyksiksi. Asenteellinen muutos parempaan on ilmassa, vaikka eteneekin hitaasti. Vieraillessani taannoin Tampereen pakkahuoneella luomurakentamismessuilla havaitsin ilokseni, että aivan tavalliset ihmiset, jotka haluavat perheelleen turvallisen ja ympäristöstä ystävällisen kodin, ovat kiinnostuneita rakentamaan talonsa luonnonmukaisella tavalla, vaikkapa olkipaaleista. Kuitenkin moni hätkähtää edelleen esimerkiksi ajatusta kompostikäymälästä, vaikka kotitalouden vedenkulutuksesta jopa kaksi kolmannesta saattaa hulahtaa pöntöstä alas. Tämä on, paitsi ylimielistä puhtaan juomaveden käyttöä, myös taloudellista tuhlausta.

Nyt vaihtoehtorakentaminen näyttää ainakin yleisön silmissä olevan pitkälle muiden kuin arkkitehtien hanskassa. Esimerkiksi Aamulehdessä julkaistut ekotaloprojektit (23.12.2001, 20.1.2002) kaari-ikkunoinen antavat vaikutelman, että ikään kuin luomutalon kuuluisikin näyttää jotenkin vanhanaikaisen romanttiselta. Nyt olisi saatava hyviä esimerkkikohteita julkisuuteen, muuallekin kuin ammattilehdistöön, jotka osoittaisivat luomutalon olevan ratkaistavissa myös modernein keinoin. Päälle liimatut ikkunaristikot ja muka-kantavat sorvatut pilarit voidaan jättää talopakettikartanoille, joihin ne henkensä puolesta sopivatkin kuin katiska järveen. Ulkoasun mutkattomuuden tulisi olla myös rakenteiden mutkattomuutta. Rakennettaessa askeettisista materiaaleista on johdonmukaista näyttää se myös muutokielellä. Arkkitehtuurin tulisi tukea rakennuksen kokonaisideaa. Ihan-

nettilanne olisi, jos itse rakentamistontilta saatava materiaali (puusto, savimaa, luonnonkivi) voitaisiin käyttää hyväksi rakentamisaineena. Ei ole ihme, ettei luonnonmukaisten materiaalien käytölle, mukaan lukien keittomaalaus, löydy montaa puolestapuhujaa teollisuudessa. Jos ihminen rakentaa talonsa omasta pellostaan nostetusta turpeesta, kukaan ei saa siitä taloudellista voittoa. Oma lukunsa ovat ekologiselta kuulostavalla nimellä tai ulkomuodolla ratsastavat materiaalit. Monet yritykset ovat suorastaan epätoivoisia markkinoidessaan sellaisia tuotteita kuin ”lämpöhirsi”, jossa lasivilla on päällystetty hirsipaneelilla. Nykytekniikalla tehty turvekattokin on itsessään yhtä ekologinen kuin muovinen kastelukannu. Keskeisempää kuin ekologisen näköinen ulkomuoto on se, mitä talo on syönyt – energiaa säästävä, luonnonmukainen talo ei välttämättä poikkeakaan ulkomuodoltaan tavanomaisesta. Kuitenkin uudenlainen suhde asumiseen (energiaa säästävät arjen ratkaisut, omatarveviljely) tuo toivottavasti mukanaan myös uudenlaista arkkitehtuuria.

Anssi Lassilan suunnittelema Kärsmäen paanukirkko edustaa monessa asiassa sitä, mihin tulisi pyrkiä. Idea lähti siitä, kun Pyhäjoen rannalle haluttiin rakentaa kopio paikalla aiemmin sijainneesta 1700-luvun kirkosta. Panu Kaila käänsi kuitenkin idean toisin päin: tehdäänkin 1700-luvun tekniikalla toteutettu moderni kirkko. Paanukirkossa tinkimättömän moderni muotokieli yhdistyy hitaasti käsin tekemiseen ja konstailemattomiin materiaaleihin, käsittelemättömään hirteen ja mustaksi tervattuun paanuun. Lisäksi projekti on ollut sosiaalisesti tärkeä koko paikkakunnalle: nuoria kirvesmiehiä on saatu työllistettyä, ja ukot ovat kapakan sijaan istuneet talkoilla veistämässä paanuja emäntien kehrätessä pellavaa kirkkotekstiileihin.

Keskeinen ongelma on ekologisen rakentamisen mieltäminen viherräppertävien friikkien puuhasteluksi. Toki monille pilottihankkeille esimerkiksi savirakentamisessa on helppo naurahtaa, etenkin jos joku tällainen hanke epäonnistuu. Kuitenkaan epäonnistuminen ei vahingoita ketään, ei luontoa eikä ihmisiä. Kuinka paljon inhimillistä murhetta, sairauksia ja kansantaloudellista tuhlausta onkaan aiheuttanut ekonomisesti optimoitu teollinen rakentaminen virheillään? Ei tarvitse mainita kuin Myllypuron kaatopaikkatalot tai lukuisat huonon suunnittelun ja rakentamisen aiheuttamat homeongelmat. 1960-70 -lukujen asuinlähiöt kestivät ilman perusteellisia korjauksia kolmekymmentä vuotta, visuaalisesti eivät vuottakaan ja sosiaalisesta kestävydestä ei kannata edes puhua. Eikä tarvitse olla kovin kummoinen fakiiri ennustaa kenen monille myöhemmillekin alueille samankaltaista menestystä. Pienellä maltilla ja luopumalla joistain sosiaalisen kompetenssin edellyttämistä ylellisyyksistä voisimme saada tilalle kestävämpiä rakennuksia ja kestävämpiä arvoja. On käsittelemättömää, että tämän päivän kesämökilläkin on oltava, paitsi sähköt, myös koneellinen ilmanvaihto ja kaikki kaupunkiasumisen herkut lautasantenneineen ja astianpesukoneineen. Olemmeko me todella niin vierantuneet luonnosta, että ilman sähkökiuasta ja vesivessaa koemme olon mökillä turvattomaksi? Kun luontokokemukset nautitaan hygieenisesti televisiodokumenttien välityksellä, voi vain todeta, että kovin nopeasti olemme menettäneet kosketuksemme maahan.

Lähteitä:

Arkkitehti 5/2000 ja 3/2002
Aamulehti 23.12.2001 ja 20.1.2002
Asumisen ekokirjo, Ympäristöministeriö 1997
Panu Kaila: Talotohtori (seitsemäs painos, Porvoo 2001)
Luonnonmukaisen rakentamisen keskus Luomura ry. www.luomura.com
Saviyhdistys ry.

LEVYARVOSTELU

EINSTÜRZENDE NEUBAUTEN

1991-2001 - STRATEGIES AGAINST ARCHITECTURE III
(MUTE RECORDS)

TEKSTI: Manu Humpi

Rakennustaide on aihe, josta tehdään hyvin vähän lauluja. Kun arkkitehtuurin sanotaan olevan parhaimmillaan kuin jäätynyttä musiikkia, saapuu paikalle saksalainen Einstürzende Neubauten ja kääntää väitteen päälleellen jäädyttämällä arkkitehtuurin musiikiksi, jonka kylkeen se iskee moukarilla, hienontaa huurteisen rakennustaiteen jäämurskaksi, jonka lopulta tarjoilee kuulijalle salamyhkäisesti hymillen juomassa, jota tämä ei tilannut.

Industrial on yksi niistä musiikin alalajeista, joka ei vetoa suureen yleisöön yleensä millään tapaa. Einstürzende Neubauten tunnetaan laajemmin lähinnä Nick Cave And the Bad Seedsissä soittavan Blixa Bargeldin kautta, mikä toisaalta on varmasti tuonut bändille sellaistaakin kuulijakuntaa, joka muuten olisi tuskin koskaan kuullutkaan koko yhtyeestä. Yleensä sängen hankalana musiikkina pidetty industrial taipuu kuitenkin tämän saksalaisnelikon käsissä inhimillisemmäksi kuin asiaan perehtymätön saattaisi kuvitella. Yhtye rakentaa musiikin peruselementit rytmin, melodian ja laulun epätavallisista aineksista mutta saa sen kuullostamaan oudolla tavalla tutulta.

Einstürzende Neubautenin musiikki on matka: vuoristorata ruosteensyömässä tehtaassa, krapulainen junamatka Itä-Euroopassa ja kävelyretki kukkivalle niitylle. Ilmakompressoreita, heliumia, elektronisia häiriöääniä, peltitynnyreitä, monenlaisia kiliseviä esineitä, hiekkaa ja motorisoituja soitinkonstruktioita. Ennakkoluulottomasti perinteisistä ja itse rakennetuista soittimista luotu äänimaailma muodostaa johdonmukaisen, selkeän, ja ennenkaikkea tyylikään kokonaisuuden.

Einstürzen - romabtaa, Neubau - uudisrakennus

Tyylikäs linja jatkuu musiikin ylitse myös fyysiseen olemukseen. Tuplalevy on pakattu tyylikkään vähäeleisiin mustiin pahvikansiin, joiden 30-sivuiseen lehtiseen on painettu selostukset jokaisesta albumin kappaleesta sekä 115 kuvaa kymmenen vuoden ajalta.

Yli kaksituntinen tuplalevy on toimiva kokonaisuus ja antaa erinomaisen kuvan 20-vuotiaan Einstürzende Neubautenin musiikillisesta luomisvoimasta vuosilta 1991-2001. Joukossa on sekä merkiteoksia että vähäeleisempiä ennennäkemättömiä kappaleita. Sopii arkkitehtuurikriittisen asenteensa ja uskottavan ulkoasunsa puolesta mainiosti jokaisen musiikillisesti orientoituneen arkkitehtiopiskelijan levyhyllyyn.

ARKKITEHDIN 10 KÄSKYÄ

TEKSTI: Timo Vahter

1. LASI JA TERÄS OVAT HERRASI, SINUN JUMALASI. SINULLA EI SAA OLLA MUITA JUMALIA.

Jos kuitenkin joudut käyttämään muita materiaaleja, niin määrää niiden sävyksi RAL 7042.

2. ÄLÄ KÄYTÄ VÄÄRIN CADIN OMINAISUUKSIA.

Cad-ohjelmilla voi helposti toteuttaa muitakin kuin suorakaiteen muotoisia rakennuksia. Tätä kiellettyä hedelmää ei sovi haukattavan.

3. PYHITÄ LEPOPÄIVÄSI.

...tekemällä töitä ilmaiseksi.

4. KUNNIOITA MODERNISMIN PERINNETTÄ.

Muita tyyliuuntia saa vapaasti tervellä, tuhota ja aliarvostaa.

5. ÄLÄ TAPA.

...päitsi luovuutta.

6. TEE HUORIN.

Tarjoa palvelujasi törkeään alihintaan, tehtävän luonteesta ja sopivuudesta välittämättä. Tärkeintä on saada homma.

7. VARASTA.

Mutta älä jää kiinni. Poimi mielenkiintoisimmat detaljit ja ratkaisut ulkomaisista julkaisuista. Suomalaisen rakennusprosessin läpikäytyä ne ovat automaattisesti muovautuneet täysin tunnistamattomiksi.

8. ÄLÄ LAUSU VÄÄRÄÄ SANAA TOTUUDESTA.

Ja Totuuksia on aina vain yksi kerrallaan, josta koko ammattikunta on yhtä mieltä (Ks. 1. käsky). Vääräuskoiset tuomitaan ja heidän mielipiteet haudataan syvälle Vähä-Kiljavan hiekkaan.

9. ÄLÄ TAVOITTELE KAAVOITTAJAN AMBITIOITA.

Kaavan vastainen ratkaisu menee läpi, kunhan se on riittävän halpa.

10. ÄLÄ TAVOITTELE MENNEIDEN SANKARIARKKITEHTIEN VALTAA, ASEMAA, ÄLÄKÄ MITÄÄN, MIKSI HEITÄ IHAILLAAN.

Koska sankariarkkitehdit ovat kuolleet. Kauan eläköön tasapäisyys, keskinkertaisuus ja marimekon olkalaukut!

Kirjoittaja opiskelee kuudetta vuotta TTKK:ssa, piirtää suorakaiteen muotoisia taloja ja käyttää marimekon olkalaukua.

PIIRROS: Jari Vaarma

YKSI LENSII YLI KÄENPESÄN

TEKSTI: Eeva Metsälä

Aloitin vuosi sitten maisema-arkkitehtuurin opinnot Otaniemessä. Nyt olen lähdössä Jyväskylän yliopistoon opiskelemaan fysiikkaa. Vuosi Otaonnelassa oli upea, mutta elämäni rakkaus – matematiikka – vetää minua puoleensa. Lisäksi haluan nähdä muutakin Suomea kuin Kirkkonummi-Helsinki akselin, ja – niin naurettavalta kuin se kuulostaakin – olen kyllästynyt rannikkoilmastoon.

Maisema-arkkitehtuuri ei ollut minulle mikään kutsumus. Olen aina ollut luontoihminen ja erityisesti lukiossa tunsin voimakasta tarvetta vaikuttaa ympäristöön ja saada muutkin tajuaamaan luonnonsuojelun tärkeys. Lukion toisen vuoden keväällä luin jostain oppaasta maisema-arkkitehtuurin koulutusohjelmasta ja kiinnostuin. Olin lisäksi mielestäni jollain lailla taiteellisesti lahjakas, joten ala vaikutti lähes täydelliseltä. Päätin pyrkiä.

Yllätyin, kun pääsin ennakkotehtävistä läpi. Vielä enemmän yllätyin, kun sain myöhemmin tietää, että puolet hakijoista oli karsittu ennakkotehtävissä. Näiden läpäisemisen jälkeen itse osastolle hyväksyminen ei minulle enää ollut niin suuri yllätys.

Muistan, kun ensimmäisen päivän päätteeksi menimme osastomme sisäpihalle nurmikolle istumaan ja juttelemaan. Kuuntelin ympärillä olevien ihmisten keskustelua. Tunsin itseni jotenkin vähän ulkopuoliseksi, sillä kaikki muut tuntuivat olevan helpottuneita ja onnellisia, koska olivat vihdoinkin päässeet sinne. Minä olin päässyt ensiyrittämällä, puolivahingossa.

Sain pian huomata, että arkkitehtiosastolla opiskellaan vain arkkitehtuuria. Vaikka maisema-arkkitehtuuri on paperilla tärkeä osa osastoa, ainakin ensimmäisen vuoden opiskelijalle se pysyy suhteellisen näkymättömänä. Lukujärjestys on yhtä kurssia lukuun ottamatta sama kuin arkikareilla (sekäin kurssi on heillä pakollisena toisena

vuonna), ja kymmenestä kurssista ainoastaan kaksi on maisema-arkkitehtuuria. Mielestäni se on aika vähän ottaen huomioon, että kyseessä on kaksi erillistä alaa. Missä muualla joutuu aluksi käymään niin paljon jonkin toisen alan kursseja?

Arkkitehtuurin opiskelusta ei todellakaan ole haittaa maisuille, päinvastoin. Historia on välttämätöntä tuntee, ja ilman tiettyjä teknisiä tietoja on pian pulassa, suunnitteli sitten mitä tahansa. En kuitenkaan ymmärrä, miksi kaikki arkkitehtuurin kurssit on yritetty saada mahtumaan ensimmäiselle vuodelle. Niitä olisi voinut sirotella tasaisemmin opiskeluajalle. Arkkitehtuurin tehokas pakkosyöttö fukseille saa toisinaan jonkun maisun vaihtamaan koulutusohjelmaa vuoden jälkeen, mitä eivät ainakaan maisema-arkkitehtuurin professorit toivo.

Osastolla oleillessani havaitsin ilmapäirin olevan aavistuksen verran kiero. Monille siellä maisema-arkkitehtuuri oli vain vähäpätöinen alantapainen, jonka olemassaolon suuret ja mahtavat arkkitehdit ja vähintään yhtä mahtavat arkkitehtipiskelijat tuntuivat usein sulkevan mielestään. Jos erehdyin sanomaan ääneen, ettei arkkitehtuuri ole minulle intohimo, minulle naureskeltiin säälivästi ja kysyitiin, mitä ihmettä minä sitten tein siellä. Kun sanoin haluavani maisema-arkkitehdiksi, ivalliset hymyt katosivat ja puheenaihe vaihtui. Näitä tapauksia sattui useita vuoden mittaan.

Valituksestani huolimatta ei opiskelu Otaniemessä (ja Kaapelitehtaalla Helsingin Salmisaaressa) arkkitehtiosastolla ollut synkkää. Pidín todella lähes kaikista harjoitustöistä sekä yhteishengestä. Myös ala tuntui etenkin syksyllä oikealta, ja usein uskoin jatkavani sitä loppuelämäni.

Joululoman aikana aloin tosissani harkita alan vaihtoa. En halunnut lähteä siksi, että maisema-arkkitehtuuri olisi tuntunut vääraltä valinnalta vaan siitä yksinkertaisesta syystä, että matematiikka ja fysiikka kiinnostivat. Maisema-arkkiteh-

dille ei ole suurempaa hyötyä kummastakaan, eikä tutkintoon tarvitse kuin kahdeksan opintoviikkoa vapaavalintaisia kursseja, joten rinnalla opiskelu ei houkutellut. Osaston hektinen opiskelutahti ei sitä paitsi olisi mahdollistanutkaan mitään ylimääräisiä opintoja. Matemaatikon uravaihtoehtot eivät kiinnostaneet minua, joten pitkän harkinnan jälkeen päätin opiskella fysiikkaa. Olen aina pitänyt matematiikasta. Ainakin siitä asti, kun sain selville jotain siitä ja yleensä numeroista. Opin laskemaan tallissa, jossa oli liitutaulu, joskus viiden vuoden iässä. Vanhempi, koulua jo käyvä kaveri tyydytti silloisen uteliaisuuteni. Lukiossa innostuin toden teolla. Puolet lukioajastani olin varma, että lähdän opiskelemaan matematiikkaa. Kun oli aika pyrkiä, päällimmäisenä mielessäni oli kuitenkin maisema-arkkitehtuuri.

Pääsin Jyväskylän yliopistoon papereilla. Yliopilaskirjoitukset olivat menneet matematiikan osalta sen verran hyvin, että minut toivotettiin tervetulleeksi jo ennen pääsykokeita. En pyrkiesäni tiennyt, että fysiikan opetus on Jyväskylässä todella tasokasta. Valitsin paikan sen maantieteellisen sijainnin vuoksi, en edes vaivautunut selvittämään sellaisia asioita, jotka eivät kartassa näy. En ole koskaan oikeastaan käynyt Jyväskylässä, kaksi kertaa olen mennyt autolla läpi. Olen asunut lähes koko ikäni Kirkkonummella, eikä kukaan esi-isänikään ole kotoisin Keski-Suomesta. Ratkaisuni tuntuu jopa itsestäni hieman oudolta.

Nyt odotan innolla uuteen kaupunkiin lähtöä. Fukseille tehdyssä oppaassa, jotka meille on postitettu, puhuttiin sivulauseessa ”alakerran hiukaskiihdyttimestä”. Se kuulosti lupaavalta. Kun kirjoitan tätä, junan lähtöön on enää tunti. Lähtö tuntuu yllättävän vaikealta, vaikka olen varma, että haluan Jyväskylään. Otaniemeen ja uusiin kavereihin ehti tottua, ja tämä on minulle todellinen hyppy tuntemattomaan. En tiedä, jäänkö sinne. Saatan hyvinkin palata vuoden jälkeen takaisin opiskelemaan maisema-arkkitehtuuria.

KERTOMUS SIITÄ

MITEN IVAN IVANOVITS JA IVAN NIKIFOROVITS RIITAANTUIVAT KESKENÄÄN

TEKSTI: Antti Karsikas

Oulu, jota seurapiireissä saatetaan pitää tunkkaisena pikkukaupunkina, osittain kenties jopa syystäkin, tai ainakin myös nämä mielipiteet ovat perusteltavissa mikäli asiaan tahtoo uskoa ja seikka käy ilmi jossain kiintoisassa keskustelussa; tällöin on siis suotavaa lausua muutama nokkeluus Oulusta, kuvaellamme kullisista. Yhtä kaikki, jotta kertomuksemme pääsisi edes välttävään loogiseen alkuun, on välttämätöntä tuoda julki se perusta johon näinkin hutera tekele kenties vieläkin huterammin nojaa. Siispä: viime syksynä (tai kenties joskus muulloin, kuka näistä asioista oikeastaan tietäisi yhtään mitään) pantiin Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla vireille opintouudistus jonka jaloista tarkoituksiperistä harva muistaa ensimmäistäkään. Siispä eteenpäin, ja uudistuksen sisällöstä viis: sellaisilla asiain kuvauksilla on taipumus päätyä kuivakaksi jaarituksiksi jossa paneudutaan mitä epäolennaisimpiinkin seikkoihin ihastelevaan, jopa juhlalliseen sävyyn; ikään kuin asia olisi millään muotoa tärkeä.

On aika siirtyä tarkastelemaan sitä makaaberia valssia jonka opintouudistus onnistui suhteellisen mitättömistä aineksista synnyttämään. Pyydän, älkää ymmärtäkö minua väärin, tarkoitukseni ei suinkaan ole parjata asianosaisia, pois se minusta ja päinvastoin: mikä onkaan suloisempaa kuin kiihkomielisyyden valtaama joukkio toteuttamassa inhimillisyyttään peräti näinkin perinpohjaiseen tapaan! Koko osasto huokaili ihastuksesta, mikäli tunneherkkä ilmaus sallitaan, kun esitys alkoi ja paisui farssiksi jo alkumetreillä. Oli manipulointia ja propagandaa, voiman tunnon puuskassa lauottuja loukkauksia jotka parhaimmillaankin sivalsivat terävästi kuin lämmin voi; erilaiset intohimot jalostuivat mainiolla tavalla keinoja kaihtamattomaksi hysteriaksi ja valtaa käytettiin ja näytettiin vailla itsekriittisyyttä. Jopa naisetkin äityivät olemaan miesten veroisia sikoja, mikä sinänsä on paitsi harvinaista, myös ilolla merkille pantavaa: täten siis jokainen käyttäytyi jokseenkin sopimattomasti ensimmäisellä puolijalalla, kuten myös myöhemmillä, ja kuten kaikki tietävät, sopimaton käytös on usein varsin huvittavaa ja kun nyt farssista puhutaan, jopa asian ydin.

Sanalla sanoen, on ollut ilo seurata aikuisten akateemikkojen vaatimista ja vihoittelua joka on sulkenut pois jo ajatuksetkin kompromisseista, keskustelevalta ilmapäiristä puhumattakaan väitte-lystä joka jättäisi mahdollisuuden myöntymisille, peräntymisille tai sovinnolle. Kun nyt kuitenkin koko jupakka näyttää olevan loppusuoralla, voim lausua lohdun sanoja: ei syytä huoleen, eikä epätoivoon edes siinäkään määrin, sillä odotettavissa on että tämänkertainen ihastuttavan halpainen barokki-ilveily saa jatkoa, joskaan paikkaa ja aikaa ei vielä ole sovittu, kenties vain siitä yksinkertaisesta syystä että arkkitehdit ovat tavattoman kiireisiä.

TAIDELEIRI ÖVIKISSÄ

TEKSTI: Mari Kirjavainen

KUVAT: Timo Siiskonen ja Manu Humppi

Perjantaina 26.4.2002 lähti Tampereen teknilliseltä korkeakoululta bussilastillinen ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoita viikonloppuretkelle tavoitteenaan perehtyä akvarellimaalauksen saloihin luonnonkauniissa Övikin leirikeskuksessa Porvoon liepeillä. Aamu oli aikainen eivätkä ekskursiolaisetkaan olleet pahemmin myöhässä.

Matkalla kohti merenrantamaisemia seurue pysähtyi Mustilan arboretumiin tutkimaan eri puulajikkeiden muotokieltä. Innokkaan eräoppaan ehdoton suosikkikasvi oli douglaskuusi. Luovuutta pursuavat arkkitehtipiskelijät jättivät luontopölylle jälkeensä nyrkinkokoisia käpylehmä.

Perillä Övikissä hilpeä rippikoulutunnelma valtasi sydämet kun linja-autosta purkautunut joukkio marssi reppuineen ja makuupusseineen jonoissa erillisiin tyttöjen ja poikien mökkeihin. Sisätiloihin ei kuitenkaan sopinut jäädä pullonpyöritystä harrastamaan, sillä maalaaminen aloitettiin välittömästi. Taideopettajat Tero Laaksonen ja Taisto Rauta kiertelivät opastamassa hiekkarannalle ja läheiselle kalliolle alustoineen ja kippoineen asetuneita leiriläisiä. Valkoiset työtakit oli jätetty korkeakoululle ja tunnelma oli toverillinen. Kevään ensimmäiset auringonsäteet lämmittivät vileän tuulen puhaltaessa, ja petolliseen meri-ilmastoon tottumattomat tamperelaisnuoret kärsivätkin leirin jälkeen sitkeästä övik-flunssasta. Yömaalaaminen oli hieno kokemus, vaikkei heikossa kuunvalossa pystyntytkään tarkasti sanomaan mitä väriä oli juuri parhaillaan paperille lätkimässä. Leiripuuhaasteluihin kuului totta kai kunnon

12 Arkkitehtipiskelija

saunominen. Muutamat uskaltautuivat peräti uimaan hirvittävän kylmään meriveteen. Uuvuttavan maalauskimaran jälkeen osa leiriläisistä jaksoi vielä kyhätä kokoon reilumanpuoleisen iltanuotion ja rupatella reippaasti arkkitehtuurista, teletapeista ja muista iloisista asioista. Moneen otteeseen etukäteen mainostettu Taiston järjestämä muonitus yllätti kaikki nälkätaiteilijakuria odottaneet iloisesti. Ruokaa oli tarjolla vähintään muutamman tunnin välein ja innostuipa paikan henkilökuntakin esimerkillisen käytöksemme (?) johdosta tarjoamaan yhden ylimääräiset pullakahvit.

Leirin loppuvaiheilla pidetty kritiikkitilaisuus oli opettavainen. Totuttuun tapaan Tero viljeli moninaisia kielikuviaan aina kivistä

tehdystä sämpylästä patalappusommitelmaan ja tiskiharjataiteesta venäläiseen peltilelumaiseen. Jokaisesta kritisoitavaksi valitusta työstä tuntui löytyvän sekä hyviä että huonoja puolia. Eräs leirin hienoimpia tapahtumia oli Anne Stenrosin pitämä hieman tilannetta varten räätälöity luento, jossa pohdittiin muun muassa käsitteitä nostalgia ja kauneus arkkitehtuurissa (Talo ja puutarha - nostalgian symboli, Arkkitehti 4/2002).

Viikonlopusta jäi kaikin puolin loistavat fiilikset. Järjestelyt olivat erinomaisesti onnistuneet ja ryhmähenkki tiivistyi entisestään. Kakkosvuosikurssin opiskelijat olivat aidosti surullisia, sillä heidän osaltaan taideilmaisun kurssit alkavat nyt olla pikkuhiljaa ohi.

TAMPERE PLUS

Eräällä rakennustyömaalla oli harvinaisten sattumien summana tehty betonivalu, joka onnistui. Paikalle kutsuttu arkkitehti päättikin muuttaa suunnitelmia, ja jättää betonipinnan päälle suunnitellun akustisen verhouksen asentamatta, että onnistunut työnjälki jäisi kaikkien ihailtavaksi. Tästä syystä Tampereen pääkirjaston Metsen päälainausalissa voi havaita hieman ikävän jälkikaiun. Kirjastona kyseinen rakennus on kuitenkin paremmin sijoitettu, paremman näköinen ja paremmin toimiva kuin esimerkiksi Pohjoismaiden itäisimmän pääkaupungin vastaava.

Finlaysonin tehdasalue on Suomen mittakaavassa ainutlaatuinen rakennussuojelun ulkonäyttelyalue. Alueella on toteutettu kaikkia mahdollisia rakennussuojelun muotoja uudisrakentamisesta fasadismiin, ja sopeuttavasta välinpitämättömään suunnitteluun. Tällä tavoin on mahdollistettu myös tulevat muutokset, mikä on omiaan lisäämään paikan elävyyttä ja joustavuutta uusiin käyttötarkoituksiin. Alue onkin nykyään varsin elävä ja tarjoaa palveluja laidasta laitaan. Peruslähtökohdan ollessa kunnossa ei yksittäiset kökött suunnitteluratkaisut, vinot kaariseinät, hämähäät lattiamateriaalit tai lasikatteettomat valopihat pääse pilaamaan kokonaisuutta.

Tampereen keskustasta saa yksiön vuokralle alle 300 €/kk. Kaksion saa noin 500 €/kk. Tietenkin syksyisin tilanne on toinen. Ihmisten epätoivolla osataan rahastaa kaikkialla.

Yliopiston päärakennus sijaitsee keskustassa ja on hieno.

“Mikään ei korvaa kuutiutumia”, hehkuttivat amerikkalaiset autolehdet 60-luvulla, kun konepellin alla pauhasivat kahdeksanlitraiset veckasit. On hyvin epätodennäköistä, että arkkitehti Reima Pietilä olisi seurannut näitä lehtiä, joten idea Kalevan kirkkoon lienee peräisin goottikirkoista. Tilan vaikuttavuus on synnytetty samoin keinoin: korkea tila, jonka sivuilla korkeat ja kapeat ikkunat. Joku vääräleuka on jopa väittänyt, että Kalevan kirkko on maailman ainoa tasakattoinen goottikirkko. Pakollinen ekskursionkohde arkkitehtiopiskelijalle.

Alvar Aallon tuotannon läpikäymiseen ei Tampereella tarvitse uhrata aikaa kuin kolme varttia, joista kaksi kuluu kohteiden väliseen matkaan. Aallon yksiössä jääkaappi on eteisessä, ja pientalon vintille mennään vessasta.

Tampere-talo nojaa perusideassaan vahvasti ympäröivän kaupungin rakenteeseen. Rakennuksen toiminnot on sijoitettu yhden käytävän varrelle. Käytävällä voi törmätä tuttuihin, jotka käyttävät talon wc-tiloja ollessaan piknikillä Sorsapuistossa. Asiantuntijoiden mukaan salin akustiikka toimii, ja ainakin se on kelvannut Joel Hallikaiselle ja Jari Sillanpäälle. Ulkoasultaan talo on aikansa hengen mukainen (eli ruma).

TAMPERE MIINUS

Arkkitehdit kilpailivat siitä, kumpi saa suunniteltavakseen korkeamman tornin. Toinen päätti sijoittaa tornitalon aivan aseman välittömään läheisyyteen ja asettaa sinne hotellitoimintaa. Toinen taas pohdiskeli sijoittavansa toimistotornitalon vanhalle teollisuusalueelle kosken lähistölle. Sitten tuli syyskuun yhdestoista, eikä se vaikuttanut kumpaakaan projektiin mitenkään. Ilmeisesti vallanhimon falloksat nousevat Tampereen silhuettiin, vaikkei niitä kukaan halukaan. Tallinnassa voi käydä ihastelemassa mihin tämä kehitys johtaa.

Joitakin asennevapaita kommentteja uusitusta keskustorista: Valopylväät ovat isot. Kirkon edessä on parkkipaikka. Torilla järjestetään tapahtumia. Kesällä siellä oli kaljatelppä. Linja-autokatokset ovat lasista ja teräksestä. Teräsovat ovat harmaat. Katokset loistavat sinistä valoa. Viereisen Halosen vaateliikkeen mainoslogo loistaa sinistä valoa. Kesällä torilla ei juurikaan satanut. Taksitolpalla ei ole katosta. Juvenes-kioskissa on kaarikatto. Torin pohjoisosassa on työmaa. Kohta siellä on pysäköintihalli. Sinne mennään pyöreästä lasirakennuksesta.

Hervanta on kaupunginosa, joka on rakennettu 70-luvulla kauas keskustasta keskelle metsää nopeasti ja halvalla. Hervanta on siellä missä itsetuhoajatukset täyttävät pään, perjantaipullo käden ja masennus koko asunnon. Depressiolääkityksen avulla kykenee juuri Hervannan ostarille ostamaan uuden tuulipuvun Seppälästä, ja ylläikäityksellä voi selviytyä vesitorniin kahville ja katsella metsien ja järvien takana siintäviä kaupungin valoja.

Liikennekulttuuri ja –asenne ovat Tampereella aivan ainutlaatuisia. En osaa kuvitella minnekään muualle suojatien automaattisesta kameravalvonnasta kertovaa liikennemerkkiä suunnatun nimenomaan jalankulkijoille, eikä esim. autoilijoille.

Kummelin hahmot ovat todellista totta, eikä pelkkää sketsivihdettä.

Tampere = Hämeenkatu. Kun on kävellyt Hämeenkadun päästä päähän, on törmännyt noin kolmeen tuttuun, nähnyt rocktähdän, Tammerkosken, merkittävimmät arkkitehtuurikohteet ja kaikki kaupat. Nopein voikin jo nousta junaan ja lähteä pois.

Korkeakoulun päärakennus sijaitsee Hervannassa ja on huono.

TEKSTI JA KUVA: Timo Vahter

TEKSTI: Jouni Heinänen VESIAIHETTA EDEMMÄS KALAAAN

Arkkitehtien käyttämä kieli ärsyttää minua. Totta puhuen ei ole montakaan ammattia joiden oma kieli ei aiheuta mitään oireita. Tällaisia ovat esimerkiksi CNC-sorvaaja ja meedio. Ensimmäinen ei ärsytä siksi että siinä puhutaan lähinnä pelkkää asiaa ja toinen siksi että asiaa ei puhuta lainkaan.

Puhekieli se vasta ärsyttävää onkin. Ja kirjakieli. Ällöä. Keskityn tässä kuitenkin arkkitehteihin. On murheellista jos jo opiskeluaikana leimautuu osaksi ammattikuntaa, joka käyttää sellaisia termejä kuin *näkymäkseli, tilasarja, plaanijumppa* ja *fasadisommitelma*. Tai pahimmillaan joku helvetin *”valon sinfonia”*.

On paljon sanoja ja sanontoja, jotka olisivat *ihan kivoja*, jollei niitä ryöstöviljeltäisi. Kerran elämässään voi esimerkiksi ihan hyvin sanoa että suunnitelma *kristallisoituu*. Rikkaassa kielessämme tällainenkin sanavalinta on mahdollinen, jos haluaa verrata ideoitaan hauraaseen, herkästi pirstaloituvaan materiaaliin. Sitä paitsi kristallimaljakot ovat rumia kuin mursun raato. Kaikkiaan kiteytymisen yhteys arkkitehtuuriin on hämärän peitossa.

Toinen esimerkki on leikkisä kehotus: ”viritä tää niin että se soi”. Tähän viaton opiskelija törmää tyypillisimmillään kurssin välikriteikeissä. (Maalikoille tiedoksi: ne on niitä tilaisuuksia joissa käsketään opiskelijoita joko *painamaan kaasupoljiaan* tai *hakemaan kiekko maalin takaa*.) Tavaton sentään. Rakkaat ihmiset, heti kun pohjapiirroksenne alkavat soida, hakeutukaa hoitoon. Jos taas valmiista rakennuksesta kuuluu outoja ääniä, kyseessä voi olla myös *perforoitu fasadi* eli *rei’itetty julkisivu* tuulisella ilmalla.

Miksi on pakko puhua aina samalla tavalla? Eihän ihmisillä ole samanlaisia vaatteitakaan. Kuvitelkaa nyt ihan hypoteettisesti miten ankeaa olisi jos kaikki arkkitehdit pukeutuisivat vaikkapa mustaan ja käyttäisivät muovisankaisia silmälasia.

Olin unohtaa *aibeen*. Se on kyllä pahin kaikista. Arkkitehdille mikä tahansa voi olla *aibe*. Kattoikkuna on *luonnonvaloibe* ja talon katolla lipputankoa ympäröi *laiva-aibe*. Allas, puro, lampi ja mikä tahansa nihkeä suihkulähde on *vesiaibe*. Voiko olla kauheampaa kuin herätä aamulla siihen että ensimmäiseksi tulee mieleen sana vesiaihe. Yäk. Päivä pilalla. Ei paljon tee mieli mennä suihkuun. Yksi yleisimpiä negatiivisia arvioita rakennustaiteellisista luomuksista onkin se, että niissä on liikaa aiheita.

Ystävänä muistutti minua kerran terveellisesti sanomalla ”nehän on vain taloja”. Tyypillinen maallikon asenne. Kerroin tälle ihmisparalle että ei ne mitään taloja ole. Ne voivat olla rakennusmassoja, -kappaleita tai -volyymejä, jonkinlaisia palikoita, laatikoita tai bokseja. Monesti ne ovat sommitelman tai erityisen hienossa tapauksessa jopa *komposition* osia. Keskenään ne kaikki käyvät ilosta keskustelua tai dialogia. Ystävänä muuttikin sittemmin Afrikkaan.

Omaa kielenkäyttöään voi kehittää rapsonnan mukaan ns. nextille levelille. Joko voi pudottaa pois kaiken turhan. ”Tässä on seinä”. ”Nämä rakennukset ovat vierekkäin”. (Huomaa: ei keskustelua). Tai sitten voi viedä esoteerisen arkkitehtuurihöpinän niin mielikuvituksen pitkälle, että ei ole pelkoa toistosta. Olen omine korvineni kuullut erään miespuolisen maisema-arkkitehtuurin professorin puhuvan vertikaalirikkaasta maisemankohdasta. Se oli niinku rinne.

"TAVIKSET" VS ARKKITEHDIT - KOHTAAVATKO MIELIPITEET?

Teksti: Anne Kontio ja Anniina Kari
Kuvitus: Erja Puurunen

Ammattikuntaamme syytetään usein siitä, että suunnittemme korkealentoisia taidepläjäyksiä vain itsellemme ottamatta tarpeeksi huomioon tilaajan tai tavallisen kaduntallaajan mielipiteitä. Ovatko asiat todellakin näin huonosti? Haluako enemmistö kanssaeläjistämme romanttisia kivilinnoja ultramodernien lasihimmeliä sijaan? Jalkauduimme Helsingin aurinkoiseen iltaan tiedustelemaan, mitä sanoo kansan syvä ääni.

Olimme valinneet haastattelupaikoiksi kolme uudehkoa rakennusta / rakennusryhmää Helsingin kantakaupungin alueelta. Tavoitteemme oli valita eri käyttötarkoituksia ja ihmisryhmiä palvelevia rakennuksia, jotta saisimme mahdollisimman monipuolisen otannan kansan mielipiteistä. Kysymykset muotoilimme varsin yksinkertaisiksi ja nopeiksi vastata, toisaalta tarkoitus oli kuitenkin esittää kysymyksiä, joihin ihmiset saisivat vastata todellisten tunteidensa pohjalta. Kyselimme mielipiteitä paljon parjatusta Nykyaiteen museosta Kiasmasta (Steven Holl, valmistunut 1998), suomalaista nykyasumista edustavasta Kesäkadusta (Gullichsen Vormala, valmistunut 1999) ja hiljattain käyttöön vihitystä Ruoholahden High Tech Centeristä (Kai Wartiainen, valmistunut 2001). Haastateltaviksemme valitsimme kyseisten rakennusten liepeillä pörrääviä ihmisiä random-menetelmällä, ikään tai sukupuoleen katsomatta.

Vastauksista kävi ilmi, että ihmiset ovat verrattain tyytyväisiä ympäristöönsä. Useimmat olivat sitä mieltä, että edellä mainitut rakennukset olivat joko onnistuneita tai neutraalisti "ihan kivoja". Joillakin tosin oli voimakkaitakin mielipiteitä. Etenkin Kiasma tuntuu jakavan ihmiset kahteen leiriin: Sitä joko inhoetaan tai rakastetaan. Myös HTC jakaa ihmisten mielipiteet. Ainakin HTC:n kohdalla olisi mielenkiintoista tehdä sama kysely muutaman vuoden kuluttua, kun ihmiset ovat tottuneet uuteen ilmestykseen lähiympäristössään. Ainakin Kiasman kohdalla on huomattavissa selvää asenteiden muuttumista verrattuna alkuaikoihin. Ihmiset ovat huomanneet Nykyaiteen Museon merkityksen katukuvassa ainakin kohtauspaikkana ja siten suhtautuvat siihen aikaisempaa positiivisemmin. Yllättävän hyvin tuntuivat haastatellut myös olevan perillä ainakin tässä tapauksessa kyseessä olleiden arkkitehtien nimistä. Tästä on siis pääteltävissä, että kansalaiset seuraavat aikaansa ja sen arkkitehtuurikeskustelua.

Hieman ristiriitaista oli se, että jotkut haastateltavista moittivat rakennusta, josta heidän mielipidettään kysyttiin, mutta olisivat kuitenkin mielellään asuneet tai työskennelleet kyseisessä rakennuksessa. Arkkitehtuuri ei siis ole pelkästään esteettikää vaan monen kadun kulkijan mielessä siihen assosioituu muotojen ja suhteiden lisäksi yhteiskunnallisen statuksen arvoja. Tämänkin takia useimman mielestä upealla paikalla sijaitsevat "ökytalot" ovat haluttavampia kuin esim. anonyymi keskellä

betoniviidakkoa sijaitseva, ehkä silmää jossain määrin silti miellyttävä virastorakennus.

Yhteistä lähes kaikille vastauksille oli ympäristöönsä sopiminen hyvän arkkitehtuurin kriteerinä. Tämä näkökulma nousi usein esille myös ko. rakennuksen hyvänä tai huonona puolena. Hyvä arkkitehtuuri oli monelle "selkeää ja toimivaa"; vastakohtana tälle esitettiin monessa vastauksessa Pikku-Huopalahti, joka koettiin liian sekavaksi ja epähomogeeniseksi. Sen sijaan monet mainitsivat empiren tai kansallisromantiikan eri rakennuksia esimerkkinä hyvästä arkkitehtuurista. Miten siis voisimme arkkitehteinä miellyttää ns. taviksia ja samalla luoda jotain uutta ja uraauurtavaa? Onko arkkitehti kansan rivejä miellyttääkseen tuomittu ikuisesti luomaan jugendstiljiä yhä uudelleen ja uudelleen?

Etsiessämme vastausta tähän kysymykseen osui käsiimme Göran Schildtin kokoama kirja kunnioitettavan oppi-isämme Alvar Aallon kootuista lausunnoista. (Näin puhui Alvar Aalto, Otava 1997) "Alvarihan" loi arkkitehtuuria, joka sekä hänen elinaikanaan että edelleen miellyttää useimpia taviksia ja jonka myös ammattikuntamme voivat allekirjoittaa. Aalto sanoi seuraavaa: "Aika ajoin arkkitehtuurin ongelmat nähdään vain erittäin pinnallisesti, niin kuin osoittaa New Yorkin satamassa matkalaiselle tehty kysymys: Oletko moderni vai vanhanaikainen? Asioita katsellaan liian paljon formaalista näkökulmasta. Vaikeimmat ongelmat eivät ole nykyelämän muodon etsinnässä, vaan yrityksessä luoda muotoja, jotka perustuvat todellisille inhimillisille arvoille. Tiedämme elävämme aikaa, joka on kietoutunut yhtämittaiseen taisteluun mekanisoinnista ja koneista vastaan... On ihan selvää, että modernin formalismin kauden jälkeen arkkitehtuuri on nyt uusien tehtävien edessä. Ehkä arkkitehti on paremmassa asemassa kuin kirjailija antamaan ihmisille vallan koneen yli. Joka tapauksessa arkkitehdillä on yksi ilmeinen tehtävä: inhimillistää rakennusaineiden mekaaninen olemus."

Kuten Aallon esittäessä edelliset mielipiteensä, ovat nytkin arkkitehdit uusien tehtävien edessä. Tämän päivän rakennusmateriaalien loppumaton kirjo voi olla yksi syy siihen, että ihmisten on vaikea täysin samaistua rakennuksiin ja löytää niistä inhimillisiä piirteitä. Meidän mielipiteemme vielä ainakin tässä vaiheessa, opintojen loppupuolella on se että hyvän ja inhimillisen, sekä kansan riveihin että arkkitehtikuntaan vetoavan arkkitehtuurin ei pidä olla jyrkkäotsaista tai liian vakavaa. Arkkitehtuurin tulee, kuten jo haastatellutkin monesti sanoivat, soveltua ympäristöönsä ja Aallon sanoin "luoda muotoja, jotka perustuvat todellisille inhimillisille arvoille". Näistä aineksista syntyy arkkitehtuuria, joka miellyttää taviksenkin silmää.

JOITAKIN ESIMERKKEJÄ HAASTATELTUJEN VASTAUKSISTA:

HTC	Anna , kolmikymppinen sinkku
1.	Varsin onnistunut.
2.	Vartiainen tai Komonen, en nyt muista kumpi, toimistokäyttöön.
3.	Parasta värit ja huonointa sisäänkäynnin valaistus.
4.	Sopiil!
5.	En nyt oikeastaan.
6.	Ekspressiivistä ja haastavaa.
7.	Kaunein rakennus on Hakaniemestä keskustaan päin tullessa Pitkänsillan vasemmalle puolelle jäävä Yliopiston rakennus. Rumin on vaikea valinta, varmaankin Kallion virastotalo.
HTC	Sari , perheenäiti neljänkymppin kieppeillä
1.	Paskaa!!!
2.	Ei hajuu, toimistoja
3.	Huomiota herättävä varmaankin hyvää (parasta?), huonoa se, että kulkureitit vaikeita.
4.	Ei tasan tarkkaa, (huutaa aviomies) vaikka nurinpäin kääntäis!
5.	Mikä ettei... Työstähän se on kiinni eikä paikasta.
6.	Hyvä arkkitehtuuri sopii alueelle, ei ole tökeröä, toimii.
7.	Kaunein rakennus oma koti Ruoholahdessa, muistaakseni Siitosen suunnittelema ja valittu kuulemma jossain alueen kauneimmaksi rakennukseksi. Rumimpia on tää (HTC) ja Kiasma.

1. MIELIPITEESI RAKENNUKSESTA:
A) VARSIN ONNISTUNUT
B) IHAN KIVA...
C) PASKAA !!!
2. KUKA SUUNNITTELI RAKENNUKSEN? MIHIN KÄYTTÖTARKOITUKSEEN?
3. PARASTA / HUONOINTA RAKENNUKSESSA?
4. SOPIIKO RAKENNUS YMPÄRISTÖÖNSÄ?
5. HALUAISITKO TYÖSKENNELLÄ / ASUA RAKENNUKSESSA?
6. MILLAISTA ON HYVÄ ARKKITEHTUURI?
7. HELSINGIN KAUNEIN / RUMIN RAKENNUS

Kiasma

Annika ja Riikka-Liisa, piknikillä Kiasman nurmikolla

1. Annikan mielestä varsin onnistunut ja Riikka-Liisan mielestä ihan kiva
2. Steven Holl tai joku semmoinen, ihmisten sisäisen maailman ulostuloa varten.
3. Parasta on se, että rakennus tuo ihmisiä yhteen sekä vesielementti, huonoita rakennuksen kylmyys ja materiaalin 90-lukuisuus.
4. Ei välttämättä.
5. Kyllä.
6. Vahvaa tekemistä, arkkitehti tekee rakennuksen niille ihmisille, jotka sitä käyttävät, mutta myös rakennuksen, josta itse pitää.
7. Kaunein TempPELLIAUKION kirkko ja vanhat jugend talot. Rumin Tennispalatsi

Kiasma

Sami, nuori vihainen mies

1. Makasiineilta päin varsin onnistunut, muualta paskaa.
2. Steven Holl, omaksi monumentikseen.
3. Parasta jo mainittu Makasiinien puoleinen pääty, huonoita se että rakennus paljastaa arkkitehdin Napoleon-kompleksin.
4. Sopii kaikessa kauneudessaan.
5. Oon käynyt kerran juomassa ilmaista viinaa.
6. Maisemaansa istuvaa.
7. Kaunein on asuinalueena Engelin aukio, VR:n makasiinit myös. Rumin on toi Sanomatalo. Ainakin uusista.

Kesäkatu

Kristiina ja Jaana, naapurukset

1. Ihan kiva plus.
2. Suunnittelija oli Gullitseen ja joku ja alunperin suunnitteilla oli rakentaa asuntojen lisäksi myös toimistotilaa, ei tiedetä miksi suunnitelmat muuttui.
3. Parasta näköala ja huonoa ettei arkkitehti ole suunnitellut kaikkia yksityiskohtia loppuun asti, esimerkiksi ikkunoita on hankala pestä.
4. Sopii harvinaisen hyvin.
5. Asuvat rakennuksessa.
6. ”Kaanista”, toimivaa (pakastin ja hella vierekkäin ei toimi), selkeä linja, ei iske silmään, sopii ympäristöön, harmonista.
7. Kaunein Senaatintorin ympäristö, varsinkin Yliopiston kirjasto. Rumin alue Helsingissä löytyy Huopalahdesta, varsinkin Terassitalo.

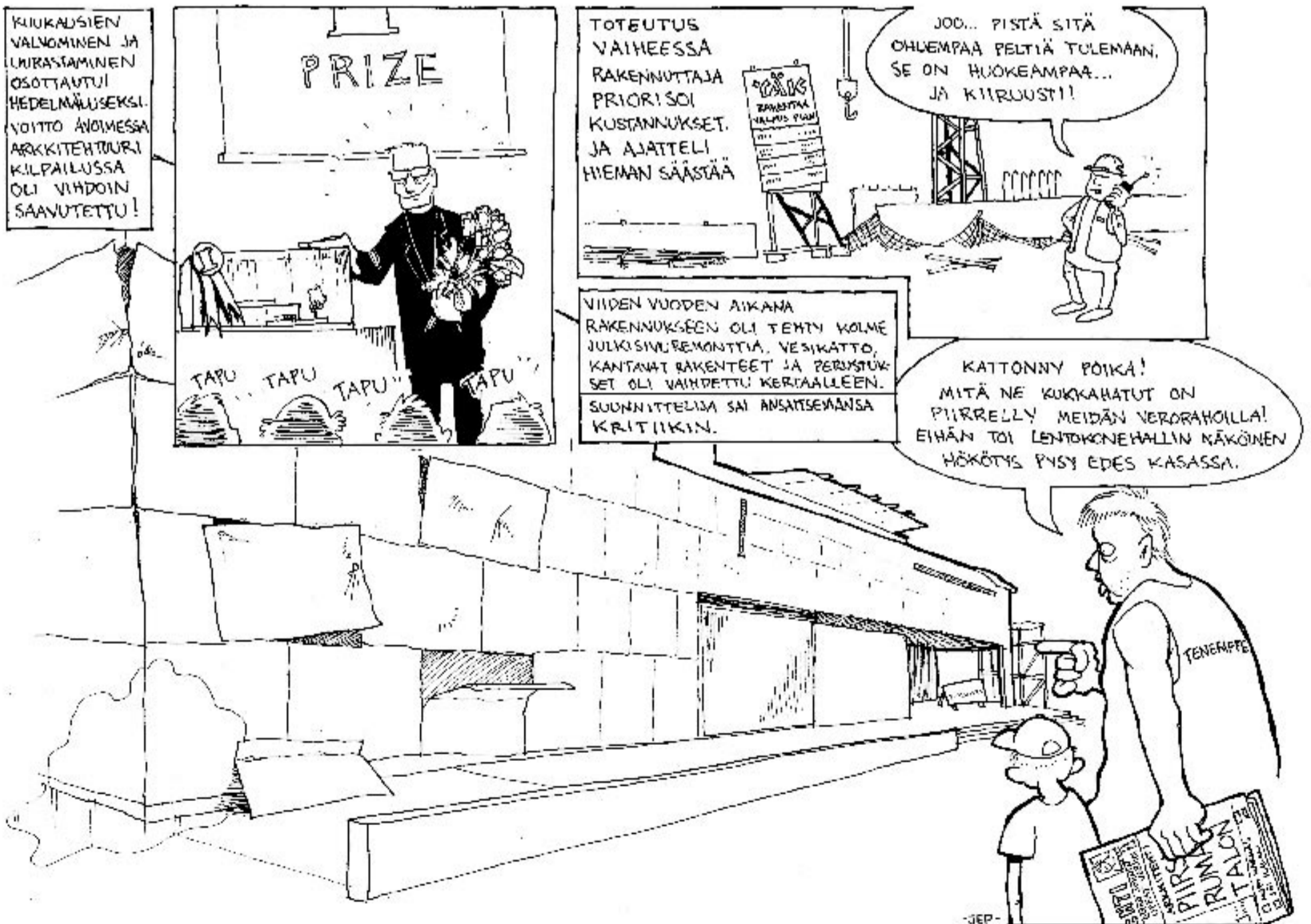
Kesäkatu

Riitta ja Hannu, pariskunta

1. Ihan kiva.
2. Ei tietoa suunnittelijasta, asumista varten
3. Parasta sijainti ja näköalat, harrastavat melomista joten huonoita se, että mereltä päin katsottaessa ruma.
4. Ei sovi ympäristöön. Muut talot eri tyyliä.
5. Haluavat asua! Kukapa ei haluaisi!
6. Sopii ympäristöön (Esim. Enzon talo tökerö), tyyli sopii ympäristöön, ei mikään venäläinen kolossi
7. Kaunein Villa Ensi, rumin Enzon talo

PIIRROS: Jesperi Vara

TAMPEREEN ARKKITEHTIKILLAN SEITSEMÄN KUOLEMANSYNTIÄ PEKKA SAATSI, TTKK

TEKOJA JA TEKIJÖITÄ LAURA PUJOLA, OY

VUOROVAIKUTUSTA EMILIA POHJANPALO, TTKK

VÄLIKRIIIKKI

KILTOJEN RAADIT OVAT NYT ISTUNEET VALTIKKA KOURASSA PUOLET KAUDESTAAN. ONKO SIITÄ NYT SITTEEN TULLUT MITÄÄN? VIRHEITÄ ON VARMASTI TEHTY, MUTTA ONKO EHKÄ JOTAIN HYVÄÄKIN SAATU AIKAISEKSI? KILTOJEN PUHEENJOHTAJAT HARRASTAVAT ITSEKRIITIIKKIÄ.

YLPEYS – onnellinen tyytyväisyys omiin suoriutuksiin, ominaisuuksiin tms.

Itse asiassa killan synty on ollut olla liian nöyrä – jopa niin, että jotkut ovat ihmetelleet, mitä kilta oikein heille tarjoaa, saadaanko rahoille vastinetta. Ei ole haluttu kysellä joka tapahtumassa jäsenkorttia, ja toki kaikki ovat jatkossakin tervetulleita. Kuitenkin killan toiminnan rahoituksesta merkittävä osa tulee jäsenmaksuista. Killan täytyisi nykyistä paremmin tuoda omaa toimintaansa esille. Ylpeydessä rypemisen edistämiseksi äskettäin uusittuihin opiskelijakortteihin saatiin killan aloitteesta maininta koulutusohjelmasta ja lisäksi tarrapaikka, jossa jäsenistöllä nyt komeileekin komea, luonnollisesti musta kiltatarra.

AHNEUS – kärkkäästi, kyltymättä, omaisuutta tms. haluava, himokas, perso

Killassa toimiminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Kukaan ei saa palkkaa ajan- ja vaivannäöstään, ellei sitten hyvää mieltä, kivaa yhdessä tekemistä ja asioihin vaikuttamista sellaiseksi lasketa. Näinkin pienessä killassa voi olla vain kiitollinen, että aina on löytynyt ihmisiä, jotka viitsivät ja haluavat tehdä asioita yhteisen edun puolesta, tai vaikka sitten saadakseen mukavaa vastapainoa skissaa-miselle. Killan toiminta on yhtä kuin jäsenistön toivomukset ja viitseliäisyys. Totta kai sitä toivoo, että muutaman hyvän vuoden jälkeenkin löytyisi uusia ihmisiä, jotka ovat valmiita astumaan ohjaksiin – ei vastentahtoisesti vaan ottaen haasteen innolla vastaan. On ollut mukava seurata fuksien

Alku aina hankalaa kuuluu vanha viisas sananlasku. Niin kai se on tässä kiltahommassakin. Uudet virat ja muut käytännön järjestelyt vaativat tietenkin aikaa totuttautua itse kullekin. Vaikka itse olenkin aina äänessä, uusi puheenjohtajan rooli tuntui alussa hankalalta. Kokouksilla oli taipumus kääntyä yleiseksi juoruiluksi ja viikon tapahtumien kertaamiseksi. Alkuvuoden lähes kaosmaiset kokoukset ovat nyt muuttuneet ryhdikkäämmiksi ja sujuvat jo rutiinilla. Toisaalta kokouksien rönsyillessä tulee esille paljon hyviä ajatuksia; uusia tapahtumia, puuhataan hankintoja, suunnitellaan ja haaveillaan takkahuoneeseen uusia kalusteita. Ideat virtaavat, ja yleinen hälinä laantuu vasta kun kysytään kuka ottaa hoitaakseen tämän homman. Yleensä vastuullisia ihmisiä on kuitenkin löytynyt.

Kuluneen kesän aikana on ollut aikaa miettiä opiskelun ja elämän tarkoituksen ohella myös kilttaa ja raatiamme. Lomailtuani lähes koko kesän löysin palautuskiireiden aikana hieman unohtumaan päässeän innostuksen killassa toimimiseen. Samalla huomasin jo suunnittelevani syksyä, ja muistin -- voi ei -- mitä kaikkea oli keväällä jäänyt tekemättä. Nyt olisikin helppoa vuodattaa paperille kaikki se ahdistukseni sekä katkerat itsesyytökseni. Samalla voisin yrittää todistella itselleni, että nyt syksyn aikana killan raati pystyy vaikka mihin. Varmasti saamme ainakin perustettua uuden kiltalehden, autettua Majasäätiötä majan valmiiksi rakentamisessa, järjestettyä hienot vuosijuhlat, maksettua laskut, herätettyä keskustelua osastolla ja jos energia vielä riittää, jopa siivottua varaston.

Nämä olivat ensimmäisiä mietteitäni, kun kuulin arkkitehtiopiskelijalehden tämänkertaisen tecman olevan kritiikki. Mietittyäni hieman pidemmälle tulin ajatelleeksi kritiikin asemaa killan

sopeutumista koululle. Jo nyt vaikuttaa siltä, että uusin vuosikerta on aktiivinen ja innokas.

KATEUS – tois(t)en paremmuuden, menestyksen tms. aiheuttama epäsuopeuden tunne

Tämä on myönnettävä. Olemme todella kateellisia etenkin oululaisille kollegoilemme, joille koulu tarjoaa työtilat muillekin kuin kolmelle ensimmäiselle vuosikurssille, kuten meilläpäin on tapana. Saamme osaston laajennukseen uudet työhuoneetilat, mutta menetämme vanhat. On killan asia elämöidä riittävästi sen puolesta, että myös vanhat tilat saadaan pitää.

VIHAMIELISYYS – voimakas pahansuopuus, suuttumus

Olemme kieltämättä tunteneet voimakasta pahansuopeutta opiskelijoita kohtaavia väärinkäytöksiä kohtaan, ja niinpä olemme yrittäneet vaikuttaa meitä koskeviin asioihin mm. osastoneuvostossa, osaston laajennuksen suunnittelun seurantarivissä ja muiden arkkitehtikiltojen kanssa toimimalla. Yhä edelleen haaste on saada vanhemmat vuosikurssit aktivoitua.

HEKUMALLISUUS – nautinnon huumaa, elostelu, irstaus

Tästä emme voi ottaa vastuuta. Pikemminkin kilta on yrittänyt vaatettaa siveästi jäsenistöään myymällä mustia arkkari-t-paitoja, joita koulun käytävillä vilahtelee melkoisesti.

Killallamme on useita suuria projekteja meneillään: pitäisi rakentaa piharakennus, aita, sekä kalustaa takkahuone. Nämä ovat pitkäjänteisiä suunnitelmia ja siksi erittäin suuressa vaarassa jäädä ikuisuusprojekteiksi. Edistystä alkumetreiltä on jo tapahtunut, ja odotan jatkoa toiveikkaasti. Toisaalta nämä suuret projektit ovat vieneet osittain aikaa muilta killan toimilta. Kiltahan on kuitenkin meitä opiskelijoita varten eikä sitä varten, että rakennetaan mahdollisimman hieno kiltatalo. Onneksi aktiiviset kiltalaiset aina välillä ilmoittavat olemassaolostaan. On vaikeaa vetää raja siihen mitä killan kuuluu oikeasti tehdä. Hieno kiltatalo on tietenkin etu myös kiltalaisille mutta milloin juttu karkaa käsistä? Killan virkojen hoitaminen ei saisi käydä ylivoimaiseksi rasitteeksi vaan sen pitäisi olla palkitsevaa ja hauskaa vapaaehtoistyötä.

toiminnassa. Sen sijaan, että pohdin itsekseni tehtyjä ja tekemättä jääneitä asioita, olisi varmasti hedelmällisempää järjestää raadille jonkinlaisia ”välikriitikkejä” sen toimikauden aikana. Muutenkin olisi erittäin mukavaa saada palautetta kiltalaisilta, ja mieluiten kriittistä palautetta. (Mielestäni palautteen tulisi aina olla kriittistä ja perusteltua. Kaikkihan tietävät, että ”Ihan kiva” on se pelätyn kommentti harjoitustyöstä viikko- ja yökausien raadannan jälkeen.)

Välikriitikkejä raadille, mitä se tarkoittaa? Raatitlaiset kertoisivat suunnitelmista ja järjestetyistä tapahtumista siltä osin kuin ne eivät jo ole kaikkien tiedossa. Tämän jälkeen keskusteltaisiin esitetyistä asioista, niiden toteutuksesta ja tarpeellisuudesta. Joku saattaa tietenkin ajatella, että yritän laiskuuttani siirtää vastuuta muiden niskoille; sitä vastuuta, jonka raati on ainakin lähes vapaaehtoisesti ottanut ja osittain jopa halunnut. Usein kuitenkin on tilanteita, joissa ulkopuolinen näkemys on tarpeellinen. Jotkut asiat saattavat

MÄSSÄILY – syödä ja juoda ylen määrin; vrt. herkutella, nautiskella

Kyllä, olemme herkutelleet vuoden mittaan moneen otteeseen ruoalla ja viinillä. Myös kulttuurista olemme nautiskelleet häpeilemättä. Voisin jopa veikata, että tulevat syyskauden avajaiset, Sibelius-talo-ekskursio ja Pyynikinlinnan taidenäyttely keväisistä sitseistä puhumattakaan eivät tuo muutosta tilanteeseen.

HENGEN VELTTOUS – tarmoton, saamaton, laiska

Tämä sattui syvälle. Nyhän meillä on siitä harvinaisen tilanne, että ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtajana on arkkitehtiopiskelija, mikä on ainutlaatuinen mahdollisuus molemmille saada toisistaan enemmän irti. Olemme liian vähän käyttäneet tätä mahdollisuutta. Ei ole kysymys siitä, että ylioppilaskunta pyrkisi teekkariuttamaan koko arkkitehtikillan, vaan siitä, että meillä ainutlaatuisena, upeana kiltana olisi varmasti enemmän annettavaa ylioppilaskunnalle, sanottakoon sitä vaikkapa humanistiseksi näkökulmaksi, ja ylioppilaskunta on myös oiva väline lisätä saada äänemme kuuluviin esimerkiksi koulutuspolitiikassa.

Väliotsikot Dantelta, määritelmät Suomen kielen perussanakirjasta.

Aloittaessamme uuden hallituksen kanssa tämän vuoden alussa tiesimme että paljon pitäisi saada aikaan. Kaikki ei ole aina sujunut ihan niin kuin aluksi ajattelimme, mutta aina asiat ovat jotenkin hoituneet. Asioilla on tapana järjestyä. Turha hermoilu ja hötkyily yleensä vain pahentaa asiaa ja aiheuttaa ahdistusta. Kiltamme yhteishenki on hyvä ja uskon yhteistyön sujuvan vielä tämän kirjoituksen jälkeenkin. Kun emme anna laiskuuden peikon asettua kiltamme kokouksiin, niin saamme varmasti montaa asiaa paljon eteenpäin. Ehkäpä jo keväällä uuden hallituksen aloittaessa toimintansa, saamme juoda saunakaljat uusilla takkahuoneen penkeillä istuen.

muuttua itsestäänselvyyksiksi, jos kukaan ei huomaa kyseenalaistaa niitä ajoissa. Raatilaisten itsensäkin tulisi pyrkiä säilyttämään kriittisyys niin omaa kuin kavereidenkin toimintaa kohtaan. Mitä pienempi ryhmä, sitä helpommin hukkuu suhde todellisuuteen.

Toimisiko kukaan enää yhteisen hyvän puolesta, jos odotettavissa olisi säännöllinen julkinen teilaus? Seuraahan harjoitustöitäkin aina kritiikki, ja useimmat tekevät niitä mukisematta. Kritiikki eli kriittinen arviointi kuitenkin tarkoittaa asiaan syventyvää tarkastelua ja perustelevaa kommentointia, eikä mitään tölvimistä sen paremmin kuin mielivaltaista ylistystäkään. Paras vaihtoehto tietenkin on jatkuva vuorovaikutus. Raati tiedottaisi tehokkaasti tekemisistään ja suunnitelmistaan, kiltalaiset antaisivat palautetta suoraan ja omatoimisesti. Ehkä uusi uljas kiltalehti on askel tähän suuntaan.